

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

24. april 1996 *

I de forenede sager T-551/93, T-231/94, T-232/94, T-233/94 og T-234/94,

Industrias Pesqueras Campos SA, Vigo (Spanien), i sag T-551/93 ved advokaterne Antonio Creus og Xavier Ruiz, Barcelona, og advokat José Ramón García-Gallardo, Burgos, og med valgt adresse i Bruxelles hos advokat Cuatrecasas, Avenue d'Auderghem 78, og i sag T-233/94 ved advokaterne Santiago Martínez Lage, Rafael Allendesalazar Corcho og Javier Vías Alonso, Madrid, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Aloyse May, 31, Grand-rue,

Transacciones Maritimas SA,

Recursos Marinos SA,

Makuspesca SA,

Vigo (Spanien), ved advokaterne Santiago Martínez Lage, Rafael Allendesalazar Corcho og Javier Vías Alonso, Madrid, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Aloyse May, 31, Grand-rue,

sagsøgere,

* Processprog: spansk.

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Francisco Santaolalla og Amparo Alcover, Kommissionens Juridiske Tjeneste, samt, under den mundtlige forhandling, Blanca Vila Costa, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionen, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående, i sag T-551/93, påstande om erstatning for den skade, sagsøgeren anfører at have lidt i anledning af Kommissionens manglende udbetaling af den finansielle fællesskabsstøtte, som Kommissionen ved beslutning C(89) 632/73 af 26. april 1989 (j.nr. ES/545/89/01) havde tilkendt sagsøgeren med henblik på bygningen af fiskerfartøjet »Escualo«, og, i sagerne T-231/94, T-232/94, T-233/94 og T-234/94, påstande om annullation af henholdsvis Kommissionens beslutninger C(94) 670/1, C(94) 670/2, C(94) 670/3 og C(94) 670/4, hvorved Kommissionen traf bestemmelse om bortfald af den finansielle fællesskabsstøtte, der var blevet tilkendt hver af de fire sagsøgere med henblik på bygningen af nogle fiskerfartøjer, og pålagde tre af sagsøgerne at tilbagebetale de tidligere udbetalte beløb,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne P. Lindh og A. Potocki,

justitssekretær: fuldmægtig J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 29. november 1995,

afsagt følgende

Dom

De relevante retsfor skrifter

- 1 Nærværende erstatnings- og annullationssøgsmål har baggrund i den fællesskabsretlige ordning vedrørende støtte til bygning af nye fiskerfartøjer.
- 2 Den 18. december 1986 udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 4028/86 om fællesskabsforanstaltninger til forbedring og tilpasning af fiskeri- og akvakulturstrukturerne (EFT L 376, s. 7, herefter »forordning nr. 4028/86«), hvorved Rådet gav Kommissionen bemyndigelse til at yde finansiel fællesskabsstøtte, bl.a. til projekter vedrørende bygning af nye fiskerfartøjer (artikel 6). Der er herved tale om den grundlæggende retsakt vedrørende Fællesskabets politik med hensyn til fiskeristrukturerne. Den 24. juni 1988 udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 2052/88 om strukturfondenes opgaver og effektivitet samt om samordning af deres interventioner indbyrdes såvel som med interventionerne fra Den Europæiske Investeringsbank og de øvrige eksisterende finansielle instrumenter (EFT L 185, s. 9, herefter »forordning nr. 2052/88«). Den 20. juli 1993 udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 2080/93 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 2052/88 for så vidt angår det finansielle instrument til udvikling af fiskeriet (EFT L 193, s. 1), hvorved der bl.a., med virkning fra den 1. januar 1994, skete en ophævelse af forordning nr. 4028/86, bortset fra hvad angår støtteansøgninger indgivet inden dette tidspunkt (artikel 9).

- 3 Artikel 44 i forordning nr. 4028/86 regulerer spørgsmålet om, hvornår der kan ske en iværksættelse af procedurerne med henblik på suspension, nedsættelse eller bortfald af støtte, idet bestemmelsen lyder således:

»1. I tidsrummet for Fællesskabets intervention skal den myndighed eller det organ, der er udpeget hertil af den pågældende medlemsstat, på Kommissionens anmodning tilsende denne alle bevisdokumenter og andre dokumenter, hvoraf det fremgår, at de finansielle eller andre betingelser, som er fastsat for hvert enkelt projekt, er opfyldt. Kommissionen kan efter fremgangsmåden i artikel 47 beslutte, at støtten skal suspenderes, nedsættes eller bortfalde:

— hvis projektet ikke gennemføres som planlagt, eller

— hvis visse af de fastsatte betingelser ikke er opfyldt, eller

— hvis modtageren i strid med de oplysninger, der er indeholdt i hans ansøgning, og som er gengivet i beslutningen om ydelse af støtte, ikke inden et år fra meddelelsen af denne beslutning påbegynder arbejdet, eller hvis han ikke inden udløbet af denne frist har stillet tilstrækkelige garantier for projektets gennemførelse, eller

— hvis modtageren ikke fuldfører arbejdet senest to år efter dets påbegyndelse, bortset fra tilfælde af force majeure.

Beslutning herom meddeles den pågældende medlemsstat samt støttemodtageren.

Kommissionen tilbagesøger de beløb, hvis udbetaling ikke var eller ikke længere er berettiget.

2. Kommissionen vedtager efter fremgangsmåden i artikel 47 gennemførelsesbestemmelser til denne artikel.«

4 Artikel 46 i forordning nr. 4028/86 fastlægger regler om Kommissionens kontrolbeføjelser, idet stk. 2 lyder således:

»2. Med forbehold af de kontrolforanstaltninger, som medlemsstaterne gennemfører i overensstemmelse med nationale love og administrative bestemmelser, og med forbehold af traktatens artikel 206 og kontrol i henhold til traktatens artikel 209, litra c), har de af Kommissionens repræsentanter, som er bemyndiget til at foretage efterprøvning på stedet, adgang til bøger og al anden dokumentation, som vedrører de af Fællesskabet finansierede udgifter. De kan i særdeleshed efterprøve:

- a) om den administrative praksis er i overensstemmelse med Fællesskabets regler
- b) om de nødvendige bilag er til stede og i overensstemmelse med de over Fællesskabets budget finansierede foranstaltninger
- c) hvorledes de over Fællesskabets budget finansierede foranstaltninger gennemføres og kontrolleres.

Kommissionen underretter i god tid før efterprøvningen den medlemsstat, der berøres heraf, eller på hvis område den finder sted. Repræsentanter for den pågældende medlemsstat kan deltage i denne efterprøvning.

På anmodning af Kommissionen og med den pågældende medlemsstats samtykke gennemfører denne medlemsstats kompetente myndigheder efterprøvninger eller

undersøgelser i forbindelse med foranstaltninger, der er omfattet af denne forordning. Repræsentanter for Kommissionen kan deltage heri.

For at forbedre undersøgelsesmulighederne kan Kommissionen med de pågældende medlemsstater samtykke lade disse medlemsstater administration deltage i bestemte efterprøvnings eller undersøgelser.«

- 5 I henhold til artikel 47 i forordning nr. 4028/86 skal der som led i en procedure med henblik på suspension, nedsættelse eller bortfald af støtte ske en høring af Den Stående Fiskeristrukturkomité.
- 6 Den 13. februar 1987 udstedte den spanske regering kongelig anordning nr. 219/87 om gennemførelse af forordning nr. 4028/86 (BOE nr. 44 af 20.2.1987, herefter »kongelig anordning nr. 219/87«), der blev sat i kraft ved bekendtgørelse af 3. marts 1987 (BOE nr. 56 af 6.3.1987).
- 7 Den 26. marts 1987 udstedte Kommissionen forordning (EØF) nr. 970/87 om overgangsforanstaltninger og gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 4028/86 for så vidt angår omstrukturering og fornyelse af fiskerflåden, udvikling af akvakulturen og indretning af kystområderne (EFT L 96, s. 1, herefter »forordning nr. 970/87«), i hvis bilag der er en angivelse af de blanketter, som skal benyttes med henblik på de oplysninger og dokumenter, der skal foreligge i forbindelse med indgivelsen af en ansøgning om finansiel fællesskabsstøtte til projekter vedrørende bygning af nye fiskerfartøjer.
- 8 Den 20. april 1988 udstedte Kommissionen forordning (EØF) nr. 1116/88 om gennemførelsesbestemmelser til beslutninger om støtte til projekter vedrørende fællesskabsforanstaltninger til forbedring og tilpasning af fiskeri- og akvakulturstrukturerne samt til indretning af beskyttede havområder (EFT L 112, s. 1, herefter

»forordning nr. 1116/88«), i hvis bilag der er en angivelse af de »modeller«, som skal benyttes med henblik på de oplysninger og dokumenter, der skal være indeholdt i en anmodning om udbetaling af finansiel fællesskabsstøtte til projekter vedrørende bygning af nye fiskerfartøjer.

- 9 Artikel 7 i forordning nr. 1116/88 fastlægger nærmere regler for, hvornår der kan ske en iværksættelse af proceduren med henblik på suspension, nedsættelse eller bortfald af støtte, idet bestemmelsen lyder således:

»Inden den i artikel 44, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 4028/86 fastsatte procedure for suspension, nedsættelse eller bortfald af støtten indledes,

- underretter Kommissionen den medlemsstat, på hvis område projektet skal gennemføres, således at medlemsstaten kan tage stilling til sagen
- hører Kommissionen den kompetente myndighed, der skal tilsende den bevisdokumenterne
- opfordrer Kommissionen modtageren eller modtagerne til gennem nævnte myndighed eller organ at gøre rede for årsagerne til, at de fastsatte betingelser ikke er overholdt.«

Faktiske omstændigheder og sagernes baggrund

- 10 Sagsøgerne er selskaber, som efter deres vedtægter har til formål at udøve virksomhed på fiskeriområdet. Den samme person er indehaver af aktiemajoriteten i selskaberne og er også administrerende direktør for disse. Transacciones Maritimas SA (herefter »Tramasa«) blev stiftet i april 1984, Industrias Pesqueras Campos SA

(herefter »IPC«) blev stiftet i september 1986, og Makuspesca SA og Recursos Marinos SA blev stiftet i november 1986.

- 11 Den 7. april 1987 indgav Tramasa i medfør af artikel 34 i forordning nr. 4028/86 ansøgning til de spanske myndigheder om tilladelse til bygning af langlinefartøjet »Tiburón III« og om finansiel fællesskabsstøtte og national støtte, som omhandlet i forordning nr. 4028/86 og kongelig anordning nr. 219/87. Det af Tramasa forelagte projekt vedrørte bygning af et fiskerfartøj til en samlet udgift på 126 500 000 PTA, idet skibet skulle bygges på skibsværftet »Construcciones Navales Santo Domingo SA«. Den 9. juli 1987 meddelte det spanske »Generaldirektorat for Handelsflåden« tilladelse til bygningen af fiskerfartøjet »Tiburón III«.
- 12 Ved beslutning C(87) 2200/137 af 21. december 1987 tilkendte Kommissionen Tramasa en finansiel støtte på 39 283 091 PTA med henblik på bygningen af skibet. Denne støtte repræsenterede 35% af det beløb på 112 237 403 PTA, som Kommissionen lagde til grund ville kunne være støtteberettiget. I forbindelse med bygningen af skibet »Tiburón III« blev der endvidere opnået en støtte fra de spanske myndigheder, der androg 16 240 000 PTA. Derudover opnåede skibsværftet en skibsbygningspræmie på 21 532 436 PTA fra »Gerencia del sector naval«.
- 13 Den 6. april 1988 anmodede Tramasa Kommissionen om en delvis udbetaling af fællesskabsstøtten, på grundlag af en faktura af 15. marts 1988 fra det skibsværft, der varetog bygningen, hvorefter der var sket betaling af et beløb svarende til 51% af den samlede investering, nærmere bestemt 64 660 000 PTA. Kommissionen gennemførte den delvise udbetaling den 12. juli 1988.
- 14 Den 25. oktober 1988 anmodede Tramasa Kommissionen om at udbetale den resterende støtte, på grundlag af en faktura af 27. juni 1988 fra skibsværftet, hvorefter der ved check var sket betaling af den fulde pris på 126 500 000 PTA (bilag 3 til svarskriftet i sag T-231/94), hvilket svarede til den samlede investering, der var

angivet i ansøgningen om finansiel fællesskabsstøtte og i beslutningen af 21. december 1987 om tilkendelse af støtte (bilag 5 til stævningen i sag T-231/94). Tramasá fremsendte endvidere til Kommissionen det certifikat om sødygtighed, som det spanske »Generaldirektorat for Handelsflåden« havde udstedt den 27. juni 1988. Den 4. april 1989 udbetalte Kommissionen resten af støttebeløbet. Den 9. oktober 1989 solgte sagsøgeren skibet »Tiburón III« til Puntapesca SA, et spansk selskab, for 112 837 453 PTA.

- 15 Den 21. september 1987 indgav Makuspesca i medfør af artikel 34 i forordning nr. 4028/86 ansøgning til de spanske myndigheder om tilladelse til bygning af fiskerfartøjet »Makus« og om finansiel fællesskabsstøtte og national støtte, som omhandlet i forordning nr. 4028/86 og kongelig anordning nr. 219/87. Det af Makuspesca forelagte projekt vedrørte bygning af et fiskerfartøj til en samlet udgift på 217 250 000 PTA, idet skibet skulle bygges på skibsværftet »Construcciones Navales Santo Domingo SA«. Det spanske »Generaldirektorat for Handelsflåden« meddelte tilladelse til bygningen af fiskerfartøjet »Makus«.
- 16 Ved beslutning C(89) 632/47 af 26. april 1989 tilkendte Kommissionen Makuspesca en finansiel støtte på 74 924 630 PTA med henblik på bygningen af skibet. Denne støtte repræsenterede 35% af det beløb på 214 070 374 PTA, som Kommissionen lagde til grund ville kunne være støtteberettiget. I forbindelse med bygningen af skibet »Makus« blev der endvidere opnået en støtte fra de spanske myndigheder, der androg 21 407 038 PTA. Derudover opnåede skibsværftet en skibsbygningspræmie på 23 000 000 PTA fra »Gerencia del sector naval«.
- 17 Den 5. juni 1989 anmodede Makuspesca Kommissionen om at udbetale hele fællesskabsstøtten, på grundlag af en faktura af 8. februar 1989 fra skibsværftet, hvorefter der var sket kontant betaling af den fulde pris på 217 250 000 PTA (bilag 4 til svarskriftet i sag T-234/94), hvilket svarede til den samlede investering, der var angivet i ansøgningen om finansiel fællesskabsstøtte (bilag 3 til svarskriftet i sag T-234/94) og i beslutningen af 26. april 1989 om tilkendelse af støtte (bilag 5 til

stævningen i sag T-234/94). Makuspesca fremsendte endvidere til Kommissionen det certifikat om sødygtighed, som det spanske »Generaldirektorat for Handelsflåden« havde udstedt den 9. marts 1989. I juli 1989 udbetalte Kommissionen fællesskabsstøtten. I juli 1992 solgte Makuspesca skibet »Makus« for 63 000 000 PTA (ifølge svaret på et skriftligt spørgsmål fra Retten).

- 18 Den 28. september 1987 indgav Recursos Marinos i medfør af artikel 34 i forordning nr. 4028/86 ansøgning til de spanske myndigheder om tilladelse til bygning af fiskerfartøjet »Acechador« og om finansiel fællesskabsstøtte og national støtte som omhandlet i forordning nr. 4028/86 og kongelig anordning nr. 219/87. Det af Recursos Marinos forelagte projekt vedrørte bygning af et fiskerfartøj til en samlet udgift på 324 500 000 PTA, idet skibet skulle bygges på skibsværftet »Astilleros del Atlantico SA«. Recursos Marinos ændrede senere det oprindelige projekt og forelagde i stedet et projekt repræsenterende 322 300 000 PTA. Den 21. oktober 1987 meddelte det spanske »Generaldirektorat for Handelsflåden« tilladelse til bygningen af fiskerfartøjet »Acechador«.

- 19 Ved beslutning C(89) 632/73 af 26. april 1989 tilkendte Kommissionen Recursos Marinos en finansiel støtte på 107 570 697 PTA med henblik på bygningen af skibet. Denne støtte repræsenterede 35% af det beløb på 307 344 850 PTA, som Kommissionen lagde til grund ville kunne være støtteberettiget. I forbindelse med bygningen af skibet »Acechador« blev der endvidere opnået en støtte fra de spanske myndigheder, der androg 30 734 486 PTA. Derudover opnåede skibsværftet en skibsbygningspræmie på 25 430 000 PTA fra »Gerencia del sector naval«.

- 20 Den 10. maj 1989 anmodede Recursos Marinos Kommissionen om en delvis udbetaling af fællesskabsstøtten, på grundlag af en faktura af 2. maj 1989 fra skibsværftet, hvorefter der var sket betaling af et beløb svarende til 94% af den samlede investering, nærmere bestemt 304 800 000 PTA. Kommissionen gennemførte den delvise udbetaling den 28. juli 1989.

- 21 Den 21. november 1989 anmodede Recursos Marinos Kommissionen om at udbetale den resterende støtte, på grundlag af en faktura af 4. oktober 1989 fra skibsværftet, hvorefter der var sket kontant betaling af den fulde pris på 322 000 000 PTA (bilag 3 til svarskriftet i sag T-232/94), hvilket svarede til den samlede investering, der var angivet i ansøgningen om finansiel fællesskabsstøtte (bilag 3 til svarskriftet i sag T-232/94) og i beslutningen af 26. april 1989 om tilkendelse af støtte (bilag 5 til stævningen i sag T-232/94). Recursos Marinos fremsendte endvidere et certifikat om sødygtighed, som det spanske »Generaldirektorat for Handelsflåden« havde udstedt den 16. maj 1989. Den 28. november 1989 udbetalte Kommissionen resten af støttebeløbet. Den 17. maj 1990 solgte Recursos Marinos skibet »Acechador« til Pesqueras Lumar SA for 175 000 000 PTA.
- 22 Den 21. december 1987 indgav IPC i medfør af artikel 34 i forordning nr. 4028/86 ansøgning til de spanske myndigheder om tilladelse til bygning af fiskerfartøjet »Escualo« og om finansiel fællesskabsstøtte og national støtte, som omhandlet i forordning nr. 4028/86 og kongelig anordning nr. 219/87. Det af IPC forelagte projekt vedrørte bygning af et fiskerfartøj til en samlet udgift på 148 500 000 PTA, idet skibet skulle bygges på skibsværftet »Construcciones Navales Santo Domingo SA«. IPC ændrede senere det oprindelige projekt og forelagde i stedet et projekt repræsenterende 217 250 000 PTA. Den 30. september 1988 meddelte det spanske »Generaldirektorat for Handelsflåden« tilladelse til bygningen af fiskerfartøjet »Escualo«.
- 23 Ved beslutning C(89) 632/73 af 26. april 1989 tilkendte Kommissionen IPC en finansiel støtte på 48 550 322 PTA med henblik på bygningen af skibet. Denne støtte repræsenterede 35% af det beløb på 138 715 208 PTA, som Kommissionen lagde til grund ville kunne være støtteberettiget. I øvrigt afslog Kommissionen at tage hensyn til de højere samlede udgifter i forbindelse med projektet, således som disse fremgik af den af IPC forelagte ændring. I forbindelse med bygningen af skibet »Escualo« blev der endvidere opnået en støtte fra de spanske myndigheder, der androg 21 407 038 PTA. Derudover opnåede skibsværftet en skibsbygningspræmie på 15 292 360 PTA fra »Gerencia del sector naval«.

- 24 Den 22. februar 1990 anmodede IPC Kommissionen om at udbetale hele støttebeløbet, på grundlag af en faktura af 4. oktober 1989 fra skibsværftet, hvorefter der var sket kontant betaling af den fulde pris på 217 250 000 PTA (bilag 4 til svarskriftet i sag T-233/94), hvilket svarede til den samlede investering, der var angivet i ansøgningen om finansiel fællesskabsstøtte (bilag 3 til svarskriftet i sag T-233/94) og i beslutningen af 26. april 1989 om tilkendelse af støtte (bilag 5 til stævningen i sag T-233/94). IPC fremsendte endvidere til Kommissionen et certifikat om sødygtighed, som det spanske »Generaldirektorat for Handelsflåden« havde udstedt den 23. oktober 1989. Kommissionen har fortsat ikke udbetalt den finansielle fællesskabsstøtte, som IPC stiller krav om. Skibet »Escualo« blev den 18. april 1991 solgt til Tusapesca SA for 80 000 000 PTA (ifølge svaret på et skriftligt spørgsmål fra Retten).
- 25 I perioden 25.-31. marts 1990 gennemførte Kommissionen på grundlag af sine beføjelser i henhold til artikel 46 i forordning nr. 4028/86 kontrolundersøgelser hos sagsøgerne med det formål at undersøge anvendelsen af den støtte, der var blevet tilkendt, uanset om denne var blevet udbetalt eller ej. Kontrolundersøgelserne angik navnlig den regnskabsmæssige dokumentation, som selskaberne havde forelagt til støtte for anmodningerne om udbetaling af fællesskabsstøtten.
- 26 De pågældende embedsmænd fra Kommissionen og den spanske embedsmand, der ledsagede dem, var dog ikke i stand til at gennemføre kontrolundersøgelserne som påtænkt, idet sagsøgerne ikke da havde nogen formel regnskabsføring.
- 27 Kommissionen anmodede herefter de spanske myndigheder, nærmere bestemt »Intervención General de la Administración del Estado« (herefter »IGAE«), om at gennemføre en regnskabsmæssig undersøgelse vedrørende sagsøgernes virksomhed og de skibsværfter, der havde bygget de pågældende skibe, jf. herved de i artikel 5 i forordning nr. 1116/88 angivne hensyn, hvilket skete i maj 1991. Resultaterne af den regnskabsmæssige undersøgelse blev fremsendt til sagsøgerne den 17. juni 1991 i form af en kopi og til Kommissionen den 10. juli 1991 under betegnelsen »Revisionsrapport vedrørende de rederivirksomheder, der er omhandlet i sagerne

om støtte til nybygninger ES/099/87/01, ES/392/89/01, ES/397/89/01 og ES/545/89/01« (herefter »revisionsrapporten«). En række omstændigheder fremgår af revisionsrapporten.

- 28 Det fremgår således af revisionsrapporten, at de pågældende selskaber, der havde opnået støtte, udviser en række lighedspunkter. Indehavere af aktiemajoriteten og administrerende direktør for samtlige selskaber er Albino Campos Quinteiro (s. 20), selskaberne er stiftet med en aktiekapital andragende 100 000 PTA eller mindre (s. 20). De samlede investeringer, der er angivet på støtteansøgningsblanketter og på de attester, der blev udfyldt med henblik på udbetalingen af den fulde fællesskabsstøtte, stemmer i intet tilfælde overens med de grundværdier for skibene, som det pågældende skibsværft gav meddelelse om til »Gerencia del sector naval« med henblik på skibsbygningspræmien (s. 18). Oplysningerne på fakturaerne fra skibsværfterne om udførelsen af det arbejde, der skulle dokumentere, at de pågældende investeringer var gennemført fuldt ud på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling, svarer ikke til de virkelige omkostninger i forbindelse med investeringerne og godtgør ikke, at disse rent faktisk er blevet gennemført (s. 16). De beløb, der i virkeligheden blev betalt for skibene, er væsentligt lavere end dem, som fremgår af fakturaerne (s. 22). Revisionsrapporten fra IGAE indeholder endvidere en række særlige bemærkninger vedrørende forholdene hos de enkelte sagsøgere.
- 29 Den 27. december 1991 besluttede de spanske myndigheder at nedsætte deres finansielle støtte, for så vidt angår Tramasas projekt med 4 101 217 PTA, for så vidt angår IPC's projekt med 7 439 459 PTA og for så vidt angår Makuspescas projekt med 5 238 167 PTA. Det anførtes herved i de tre afgørelser om nedsættelse af støtten, at »den pågældende tilbagebetaling er uden sammenhæng med en tilbagebetaling, som Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber måtte træffe bestemmelse om for så vidt angår den udbetalte finansielle fællesskabsstøtte til bygningen af vedkommende skib«, og at »bestemmelsen om tilbagebetalingen endvidere ikke foregriber spørgsmålet om de administrative sanktioner, som den kompetente myndighed måtte træffe bestemmelse om i anledning af forholdene i selskabet«. Kommissionen har anført, at de spanske myndigheder traf de nævnte afgørelser efter redegørelsen i revisionsrapporten for visse forhold (s. 14 i svarskifterne, bilag 8 til svarskifterne). Sagsøgerne har heroverfor gjort gældende, at da der efter forordning nr. 4028/86 ikke kan ydes en national støtte, som overstiger 30% af de udgifter, der kan komme i betragtning, måtte der i overensstemmelse hermed ske en nedsættelse, hvis størrelse fremgik af det beløb, som den nationale støtte tillagt skibsbygningspræmien androg.

- 30 De tre sagsøgere, som var omfattet af afgørelserne om nedsættelse af den nationale støtte, påklagede afgørelserne, hvorefter den spanske minister for landbrug, fiskeri og ernæring opretholdt disse. Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgerne undlod inden søgsmålsfristens udløb at anlægge sag til prøvelse af sidstnævnte afgørelser, hvilket fremgår af en skrivelse fra »Generalsekretariatet for Havfiskeri«, der er indeholdt i bilag 7 til duplikkerne. Sagsøgerne har heroverfor gjort gældende, at der rettidigt blev indbragt sådanne søgsmål, hvilket fremgår af de kendelser, som Tribunal Superior de Justicia de Madrid afsagde den 5. november og 16. december 1992 (bilag 4 til replikkerne i de fire sager), og hvorefter sagerne, som behandlet administrativt, skal fremsendes til denne retsinstans, således at sagsøgerne kan understøtte deres søgsmål.
- 31 I november 1992 kontaktede Kommissionen »Generalsekretariatet for Havfiskeri« i det spanske Ministerium for Landbrug, Fiskeri og Ernæring for at meddele, at den påtænkte at træffe bestemmelse om bortfald af den fællesskabsstøtte, den havde tilkendt sagsøgerne, idet Kommissionen anmodede om en udtalelse vedrørende dette spørgsmål. Den 16. december 1992 gav »generaldirektøren for fiskeristruktur« ved den nævnte spanske myndighed Kommissionen meddelelse om sine bemærkninger, idet han konkluderede, at der burde ske en justering af den oprindeligt tilkendte støtte, uden at denne bortfaldt helt, idet sagsøgernes endelige samlede udgifter oversteg de støtteberettigede beløb, som Kommissionen havde lagt til grund (bilag 8 til svarskriftet i sag T-231/94, bilag 9 til svarskriftet i sag T-234/94, bilag 7 til svarskriftet i sag T-232/94 og bilag 9 til svarskriftet i sag T-233/94). Den 9. marts 1993 gav »generaldirektøren for fiskeristruktur« Kommissionen meddelelse om nogle nye bemærkninger, der var udtryk for en bekræftelse af de først fremsatte (bilag 9 til svarskriftet i sag T-231/94, bilag 10 til svarskriftet i sag T-234/94, bilag 8 til svarskriftet i sag T-232/94 og bilag 10 til svarskriftet i sag T-233/94).
- 32 Den 8. juni 1993 fremsendte Kommissionen en rekommanderet skrivelse med modtagelsesbevis til hver af sagsøgerne, hvorved den meddelte sagsøgerne, at den agtede at iværksætte en procedure med henblik på bortfald af den tidligere tilkendte finansielle fællesskabsstøtte i anledning af, at der var blevet konstateret en række regnskabsmæssige uregelmæssigheder i forbindelse med den dokumentation, der var blevet fremlagt til støtte for anmodningerne om udbetaling. Skrivelserne

kom dog ikke frem til sagsøgerne før den 15. juli 1993, således at sagsøgerne ikke var i stand til at give Kommissionen meddelelse om deres bemærkninger, inden Kommissionen den 28. juli 1993 traf fire beslutninger, hvorved der blev truffet bestemmelse om bortfald af den støtte, som var blevet tilkendt sagsøgerne, og om, at der endvidere skulle ske tilbagebetaling.

- 33 Efter at Kommissionen havde truffet disse fire beslutninger, fik den dog meddelelse om sagsøgernes bemærkninger inden for den frist, der var blevet fastsat, og som begyndte at løbe på tidspunktet for modtagelsen af skrivelserne af 8. juni 1993. Den 1. oktober 1993 traf Kommissionen fire beslutninger om ophævelse af beslutningerne af 28. juli 1993 om fællesskabsstøttens bortfald.
- 34 Efter sagsøgernes bemærkninger i deres skrivelser af 22. juli 1993 afholdt Kommissionen nogle møder med sagsøgernes advokater, hvorunder disse fik adgang til akterne i de fire sager.
- 35 Den 12. oktober 1993 opfordrede Kommissionen på ny sagsøgerne til at fremsætte deres bemærkninger vedrørende resultaterne af revisionsrapporten om selskaberne, med henblik på en endelig beslutning vedrørende den finansielle fællesskabsstøtte til bygningen af fiskerfartøjerne »Tiburón III«, »Makus«, »Acechador« og »Escualo«. Sagsøgerne fremsatte deres bemærkninger over for Kommissionen i skrivelser af 15. november 1993 tillige med nogle supplerende bemærkninger, der fremkom i december 1993.
- 36 Den 24. marts 1994 traf Kommissionen fire beslutninger, C(94) 670/1, C(94) 670/2, C(94) 670/3 og C(94) 670/4, hvorved den traf bestemmelse om bortfald af den finansielle fællesskabsstøtte, sagsøgerne var blevet tilkendt, idet tre af sagsøgerne endvidere skulle tilbagebetale de pågældende beløb inden for tre måneder. Kommissionen begrundede beslutningerne med, at sagsøgerne havde afvist at give

den adgang til deres regnskabsbøger, og med, at der var blevet konstateret uregelmæssigheder for så vidt angår spørgsmålet om de samlede omkostninger i forbindelse med projekterne og de beløb, der rent faktisk var betalt på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningerne om udbetaling af støtte. De nævnte beslutninger blev meddelt sagsøgerne den 5. april 1994.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 37 Den 27. oktober 1993 har IPC indbragt et erstatningssøgsmaal mod Kommissionen i anledning af den manglende udbetaling af den fællesskabsstøtte, som sagsøgeren var blevet tilkendt ved Kommissionens beslutning af 26. april 1989 (sag T-551/93).
- 38 Den 15. juni 1994 har sagsøgerne til Rettens Justitskontor indleveret fire stævninger med påstand om annullation af Kommissionens beslutninger af 24. marts 1994 om bortfald samt henholdsvis tilbagebetaling af den finansielle fællesskabsstøtte (herefter »de omtvistede beslutninger«) (sagerne T-231/94, T-232/94, T-233/94 og T-234/94).
- 39 Den 6. juli 1994 indgav hver af sagsøgerne Tramasa, Makuspesca og Recursos Marinos en begæring til Rettens præsident om udsættelse af gennemførelsen af artikel 2 i beslutningerne C(94) 670/1, C(94) 670/2 og C(94) 670/3 af 24. marts 1994, hvorved der blev truffet bestemmelse om tilbagebetaling af den finansielle fællesskabsstøtte, som de tre sagsøgere havde fået tilkendt med henblik på bygningen af fiskerfartøjer.
- 40 Den 26. oktober 1994 afsagde Rettens præsident en kendelse om foreløbige forholdsregler (forenede sager T-231/94 R, T-232/94 R og T-234/94 R, Transacciones Maritimas m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 885), hvorefter behandlingen af de pågældende tre sager var blevet forenet med henblik på spørgsmålet om foreløbige forholdsregler, og der blev truffet bestemmelse om en udsættelse af gennemførelsen af artikel 2 i de tre beslutninger indtil Rettens dom i hovedsagerne, hvilket dog blev

gjort betinget af, at sagsøgerne stillede en bankgaranti til fordel for Kommissionen svarende til summen af støttebeløbene, og idet afgørelsen om sagsomkostningerne blev udsat. De tre begærende parter i sagen om foreløbige forholdsregler iværksatte den 17. januar 1990 appel til Domstolen, som Domstolen forkastede (kendelse afsagt af Domstolens præsident den 7.3.1995, sag C-12/95 P, *Transacciones Marítimas m.fl. mod Kommissionen*, Sml. I, s. 467).

- 41 Ved kendelse afsagt af formanden for Rettens Fjerde Afdeling den 20. november 1995 er der blevet truffet bestemmelse om en forening af sagerne T-551/93, T-231/94, T-232/94, T-233/94 og T-234/94.
- 42 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Fjerde Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Parterne er dog i form af foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse blevet anmodet om før retsmødet at besvare en række spørgsmål skriftligt.
- 43 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret mundtlige spørgsmål fra Retten i det offentlige retsmøde, der blev afholdt den 29. november 1995.
- 44 I sag T-551/93 har sagsøgeren nedlagt følgende påstande:
  - Kommissionen tilpligtes at betale sagsøgeren 48 550 322 PTA repræsenterende selve det støttebeløb, som Kommissionen tilkendte ved sin beslutning C(89) 632/73 af 26. april 1989.
  - Det Europæiske Økonomiske Fællesskab tilpligtes at yde sagsøgeren fuld erstatning for den skade, som sagsøgeren har lidt som følge af forsinkelsen med hensyn til Kommissionens udbetaling af den støtte, som sagsøgeren blev

tilkendt ved beslutningen af 26. april 1989, nærmere bestemt et beløb, der skønsmæssigt kan opgøres til 329 442 ECU, og som består af følgende enkeltposter:

- 133 580 ECU repræsenterende renter efter den i Spanien lovbestemte sats for årene 1990, 1991, 1992 og 1993 (10%), forhøjet med to procentpoint for forsinkelse (12%) og beregnet af et maksimalt beløb på 48 550 322 PTA fra den 13. november 1990 til tidspunktet for sagens anlæg

- 84 633 ECU repræsenterende kreditomkostninger, 8% af et beløb på op til 48 550 322 PTA

- 73 151 ECU repræsenterende den »risikopræmie«, som leverandørerne har opkrævet som modydelse for en betalingsordning, nærmere bestemt beregnet på grundlag af et beløb på op til 48 550 322 PTA

- 13 078 ECU repræsenterende de udgifter til juridisk bistand, som sagsøgeren har afholdt forud for sagens anlæg med henblik på at varetage sine interesser

- 25 000 ECU som godtgørelse for ikke-økonomisk skade,

idet de nævnte beløb, bortset fra beløbet repræsenterende udgifter til juridisk bistand, opskrives indtil tidspunktet for dommens afsigelse eller for Kommissionens betaling af dem.

- Subsidiært tilpligtes Det Europæiske Økonomiske Fællesskab at betale sådanne andre beløb, som Retten måtte finde rimelige under hensyn til de klarlagte omstændigheder.

- Der træffes bestemmelse om sådanne andre forholdsregler, som Retten måtte finde nødvendige eller hensigtsmæssige.

- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Afvisning for så vidt angår påstanden om betaling af støtten.

- Subsidiært frifindes Kommissionen for påstanden om betaling af støtten, idet Kommissionen, principalt, frifindes for de øvrige påstande.

- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

⁴⁵ I sagerne T-231/94, T-232/94, T-233/94 og T-234/94 har sagsøgerne nedlagt følgende påstande:

- Annullation i det hele af Kommissionens beslutninger C(94) 670/1, C(94) 670/2, C(94) 670/3 og C(94) 670/4 af 24. marts 1994, hvorved der blev truffet bestemmelse om bortfald samt henholdsvis tilbagebetaling af den finansielle fællesskabsstøtte, som sagsøgerne var blevet tilkendt.

- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

- 46 Som led i erstatningssøgsmålet og annullationssøgsmålene har sagsøgerne endvidere under henvisning til artikel 44, stk. 1, i Rettens procesreglement forelagt en angivelse af beviser, som sagsøgerne ønsker at påberåbe sig, idet sagsøgerne herved for det første har fremsat begæring om fremlæggelse af en række dokumenter, hvoraf nogle allerede er omfattet af bilagene til stævningerne. For det andet har sagsøgerne fremsat begæring om, at de spanske embedsmænd og EF-embedsmænd, der deltog i kontrolundersøgelserne på stedet og i udarbejdelsen af IGAE's revisionsrapport, afhøres som vidner, idet sagsøgerne for det tredje har fremsat begæring om, at »Generaldirektoratet for Fiskeristruktur« under »Generalsekretariatet for Havfiskeri« i det spanske Ministerium for Landbrug, Fiskeri og Ernæring pålægges at meddele oplysninger om forløbet af kontrolundersøgelserne. Kommissionen har — for det tilfælde, at Retten måtte finde dette nødvendigt — gjort gældende, at de embedsmænd i Kommissionen og den embedsmand i IGAE, der var til stede under kontrolundersøgelserne på stedet i marts 1990, vil kunne indkaldes og afhøres som vidner.
- 47 Retten finder, at de oplysninger, som fremgår af parternes processkrifter, er tilstrækkelige, og at de egentlige beviser, som sagsøgerne ønsker at påberåbe sig — nærmere bestemt i form af en afhøring af de pågældende EF-embedsmænd og spanske embedsmænd samt en fremlæggelse af en række dokumenter — derfor ikke er en forudsætning for at kunne træffe afgørelse om sagerne.
- 48 Retten finder endvidere under hensyn til de særlige forhold i disse forenede sager, at der bør ske en undersøgelse af annullationspåstandene i sagerne T-231/94, T-232/94, T-233/94 og T-234/94 inden undersøgelsen af erstatningspåstandene i sag T-551/93.

Annulationspåstandene

Formaliteten

Parternes argumenter

- 49 Kommissionen har i sag T-232/94 gjort gældende, at der er en uoverensstemmelse mellem henholdsvis indholdet af udskriften af handelsregistret i Pontevedra, hvorefter Recursos Marinos er opløst, og indholdet af den af likvidatoren udstedte bekræftede fuldmagt, hvorefter Recursos Marinos er under likvidation.
- 50 Kommissionen anfører endvidere, at likvidatoren for Recursos Marinos har givet fuldmagt til de advokater, der har underskrevet stævningen i sagen, til at repræsentere IPC. Disse kan herefter ikke længere repræsentere Recursos Marinos, hvorfor stævningen er en nullitet.
- 51 Efter Rettens pålæg til Recursos Marinos i medfør af artikel 44, stk. 6, i Rettens procesreglement har selskabet anført, at et selskab under likvidation ifølge fast registreringspraksis og retspraksis i Spanien endnu har en vis retlig handleevne, hvorefter det kan optræde som part i retssager med henblik på at forsvare rettigheder, der er opstået, før det trådte i likvidation. Denne registreringspraksis og retspraksis er i øvrigt for nylig blevet lovfæstet ved artikel 123 i den spanske lov nr. 2/1995 af 23. marts 1995. Recursos Marinos har endvidere anført, at fejlen i rettergangsfuldmagten var ubetydelig, og at selskabet foretog en berigtigelse i form af en udfærdigelse af en ny bekræftet fuldmagt af 12. august 1994, der blev meddelt Retten den 26. august 1994.

Rettens bemærkninger

- 52 Retten finder, at de supplerende oplysninger, som Recursos Marinos har fremlagt til understøttelse af dokumenter, der må anses for retsgyldige, og som Kommissionen ikke har anfægtet, fjerner den tvivl, der har kunnet bestå med hensyn til, hvorvidt det af Recursos Marinos indbragte annullationssøgsmål kan antages til realitetsbehandling.

Realiteten

- 53 Sagsøgerne har fremsat fem anbringender til støtte for deres påstande. Ved det første anbringende gøres det gældende, at der er sket en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, idet beslutningerne om bortfald af den finansielle fællesskabsstøtte blev truffet urimeligt sent. Ved det andet anbringende, der er fremsat subsidiært, gøres det gældende, at der er sket en tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter, idet Kommissionen undlod, inden den traf beslutningerne om støtten bortfald, at anmode Den Stående Fiskeristrukturkomité om en udtalelse og ikke underrettede den berørte medlemsstat i overensstemmelse med artikel 7 i forordning nr. 1116/88, og idet Kommissionen ikke har angivet nogen tilstrækkelig begrundelse for de anfægtede beslutninger. Ved det tredje anbringende, der er fremsat subsidiært og er af supplerende karakter, gøres det gældende, at der er sket en tilsidesættelse af forordning nr. 4028/86, idet Kommissionen ikke som begrundelse for beslutningerne har henvist til nogen af de former for tilfælde, der er nævnt i artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86. Ved det fjerde anbringende, der ligeledes er fremsat subsidiært og er af supplerende karakter, gøres det gældende, at der er sket en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, idet Kommissionen traf bestemmelse om den strengeste sanktion efter artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86, selv om de af den finansielle fællesskabsstøtte omfattede skibe rent faktisk blev bygget i overensstemmelse med de tekniske specifikationer for de pågældende projekter, og selv om Kommissionen alene har lagt uregelmæssigheder af formel karakter til grund. Ved det femte anbringende, der ligeledes er fremsat subsidiært og er af supplerende karakter, gøres det gældende, at der er begået magtfordrejning, idet Kommissionen ved de omtvistede beslutninger har villet træffe bestemmelse om sanktioner i anledning af salg af fiskerfartøjer, der er fuldt ud retmæssige efter de gældende fællesskabsretlige bestemmelser.

Det første anbringende: tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning

— Parternes argumenter

- 54 Sagsøgerne har gjort gældende, at der er forløbet for lang tid mellem beslutningerne om tilkendelse af finansiel støtte og beslutningerne om støttens bortfald og mellem tidspunktet for modtagelsen af revisionsrapporten og tidspunktet for beslutningerne om bortfald af den finansielle støtte. Sagsøgerne anfører herved, at Kommissionen ved sin handlemåde har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning eller i hvert fald retssikkerhedsprincippet.
- 55 Princippet om beskyttelse af den berettigede forventning er udtryk for en delvis udmøntning af retssikkerhedsprincippet, således at der ved en handlemåde kan være sket en tilsidesættelse af såvel det ene som det andet princip. Når der ikke gælder nogen fællesskabsretlig bestemmelse, hvorefter Kommissionen skal træffe afgørelse inden for en bestemt frist, spiller retssikkerhedsprincippet en mere afgørende rolle, idet det da skal udfylde et normativt tomrum.
- 56 Kommissionen har ved den måde, den har forholdt sig på i sagen, i første række tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning derved, at sagsøgerne aldrig i perioden fra tidspunktet for støttens tilkendelse til tidspunktet for beslutningerne om dens bortfald havde nogen grund til at formode, at Kommissionen var af den opfattelse, at sagsøgerne havde handlet retsstridigt.
- 57 Den omstændighed, at Kommissionen forholdt sig passiv, også efter at de spanske myndigheder i december 1991 havde forlangt en tilbagebetaling af en del af den støtte, de havde tilkendt, bestyrkede sagsøgernes forventning, hvilket begrunder en

annullation af de omtvistede beslutninger (Domstolens dom af 3.3.1982, sag 14/81, Alpha Steel mod Kommissionen, Sml. s. 749, præmis 11).

- 58 Det gælder endvidere, at også selv om de pågældende måtte være klar over, at de har handlet retsstridigt, kan Kommissionen efter et bestemt tidsrum ikke støtte sig herpå, idet dette ville stride mod princippet om beskyttelse af den berettigede forventning (Domstolens domme af 12.11.1987, sag 344/85, Ferriere San Carlos mod Kommissionen, Sml. s. 4435, og af 24.11.1987, sag 223/85, RSV mod Kommissionen, Sml. s. 4617).
- 59 Sagsøgerne gør herefter gældende, at de retsstridige forhold, som Kommissionen hævder foreligger, hovedsagelig er et spørgsmål om forskellige fortolkninger hvad angår metoden til beregning af udgifterne i forbindelse med skibene, idet der ikke kan være tale om nogen åbenbare tilsidesættelser af de gældende bestemmelser, som kan udelukke, at princippet om beskyttelse af den berettigede forventning finder anvendelse (Domstolens dom af 12.12.1985, sag 67/84, Sideradria mod Kommissionen, Sml. s. 3983, præmis 21).
- 60 Sagsøgernes berettigede forventning kan heller ikke være blevet påvirket af de kontrolundersøgelser på stedet, som embedsmænd i Kommissionen gennemførte i slutningen af marts 1990. En gennemførelse af sådanne kontrolundersøgelser er ikke andet og mere end en beføjelse i henhold til artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 4028/86, hvorved der ikke forudsættes nogen mistanke af nogen art over for de pågældende virksomheder. De konkrete kontrolundersøgelser på stedet gav da heller ikke anledning til, at der blev fremsendt noget dokument indeholdende klagepunkter over for sagsøgerne, hvoraf sagsøgerne havde kunnet udlede, at de havde gjort sig skyldig i noget retsstridigt.
- 61 Sagsøgerne gør dernæst gældende, at selv om det antages, at Kommissionens handling måde ikke kan være udtryk for en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, må Kommissionen i hvert fald have tilsidesat retssikkerhedsprincippet. For det første forløb der mellem fire og seks år fra tidspunktet for ansøgningerne om støtte fra Kommissionen til det tidspunkt, da Kommissionen traf bestemmelse om støttens bortfald. Under den mundtlige forhandling har sagsøgerne fremlagt nogle oversigter over de tidsrum, der forløb i de enkelte

tilfælde. For det andet forløb der omkring tre år fra det tidspunkt, hvor Kommissionen modtog revisionsrapporten, til det tidspunkt, hvor den traf de omtvistede beslutninger. Et tidsrum af denne længde kan ikke anses for rimeligt og er udtryk for en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om god forvaltningsskik (Domstolens domme af 12.7.1957, forenede sager 7/56, 3/57, 4/57, 5/57, 6/57 og 7/57, Algera m.fl. mod Den Fælles Forsamling for EKSF, Sml. 1954-1964, s. 45, org. ref.: Rec. s. 81, og af 3.5.1978, sag 112/77, Töpfer mod Kommissionen, Sml. s. 1019, samt dommen i sagen RSV mod Kommissionen, a.st.).

- 62 Sagsøgerne gør endvidere gældende, at det af Kommissionen anførte, hvorefter denne alene forholdt sig passiv fra tidspunktet for modtagelsen af revisionsrapporten (19.6.1991) til tidspunktet for meddelelsen om iværksættelsen af proceduren med henblik på støttens bortfald (15.7.1993), ikke indebærer, at de nævnte principper ikke er relevante. Kommissionens ubegrundede passivitet er herved blevet fremhævet af de spanske myndigheder, da disse den 27. december 1991 traf bestemmelse om delvis bortfald af den nationale finansielle støtte.
- 63 Under alle omstændigheder har sagsøgerne ikke gjort sig skyldig i nogen væsentlig eller forsætlig tilsidesættelse af de fællesskabsretlige bestemmelser. For det første er indholdet af revisionsrapporten på flere punkter behæftet med fejl, og for det andet må der bestå en formodning for, at de var i god tro, således at Kommissionen i givet fald må føre bevis for, at dette ikke var tilfældet. Til støtte for, at de var i god tro, henviser sagsøgerne til, at der ikke i revisionsrapporten eller ved de spanske myndigheders bemærkninger er blevet taget stilling til, hvorvidt de tilsidesættelser, der måtte være tale om, var forsætlige. Såfremt sagsøgerne forsætligt havde gjort sig skyldig i tilsidesættelser af gældende bestemmelser, burde den spanske anklagemyndighed i henhold til artikel 262 i den spanske strafferetsplejelov og artikel 350 i den spanske straffelov have været underrettet, hvilket ikke skete. Det må fastslås, at de omtvistede beslutninger ikke indeholder noget bevis i denne forbindelse.

- 64 Kommissionen har heroverfor i første række gjort gældende, at det ved det af sagsøgerne principalt anførte, hvorefter der er sket en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, idet de omtvistede beslutninger er blevet truffet for sent, forudsætningsvis anerkendes, at beslutningerne er begrundede.
- 65 Kommissionen gør herefter gældende, at det ikke ved omstændighederne i sagen kan anses for godtgjort, at sagsøgerne som hævdet har haft en berettiget forventning. Selskaberne blev stiftet med en selskabskapital på 100 000 PTA eller mindre, fordelt mellem tre selskabsdeltagere tilhørende den samme familie, hvorved indehaveren af aktiemajoriteten i alle tilfælde var Albino Campos Quinteiro, idet selskaberne blev stiftet med det, øjensynligt eneste, formål at opnå betydelig fællesskabsstøtte og national støtte til bygning af fiskerfartøjer, der senere skulle videresælges. Tre af de fire sagsøgere har indstillet deres virksomhed efter salget af de med støtte byggede skibe (Tramasa, IPC og Recursos Marinos), således at Kommissionen har at gøre med selskaber, der bevidst har placeret sig i en sådan økonomisk situation, at det er umuligt at opnå en tilbagebetaling af den med urette ydede støtte. Under den mundtlige forhandling har Kommissionen endvidere gjort gældende, at den trods sine bestræbelser, efter at Domstolens præsident havde forkastet den appel, som sagsøgerne havde iværksat til prøvelse af Rettens præsidents kendelse af 26. oktober 1994 om foreløbige forholdsregler, ikke har været i stand til at opnå en tilbagebetaling af den finansielle fællesskabsstøtte, der blev udbetalt til Tramasa, Makuspesca og Recursos Marinos, hvilket skyldes disse selskabers insolvens.
- 66 Kommissionen gør herefter gældende, at de tidsrum, der forløb, inden de omtvistede beslutninger blev truffet, i hvert fald delvis må tilskrives sagsøgerne, som ved deres negative holdning i forbindelse med Kommissionens kontrolbesøg i slutningen af marts 1990 var årsag til, at de spanske myndigheder måtte gennemføre en regnskabsmæssig undersøgelse.
- 67 Endvidere er den retspraksis, som sagsøgerne henviser til, uden relevans i sagen, idet den skete tilbagekaldelse af retsakter fra en fællesskabsinstitution ikke skyldes en fejl fra Kommissionens side eller en ændring af en praksis eller af en holdning fra Kommissionens side med hensyn til, hvor fleksibel denne vil være, men retsstridige forhold hos de pågældende.

- 68 Sagsøgerne kan herefter ikke med føje gøre gældende, at de har haft en berettiget forventning om støtte, idet den pågældende støtte var blevet tilkendt på grundlag af urigtige oplysninger fra sagsøgerne i åbenbar strid med de gældende bestemmelser. De af skibsværfterne udfærdigede fakturaer stemmer ikke alene ikke overens med, hvad sagsøgerne rent faktisk betalte, fakturaerne afspejler heller ikke de virkelige omkostninger i forbindelse med de pågældende investeringer, der var væsentligt lavere end de i fakturaerne angivne beløb. Endvidere svarer de samlede investeringer, der blev angivet i de skemaer, på grundlag af hvilke der blev ansøgt om fællesskabsstøtte, samt de oplysninger med hensyn til de betalte beløb, der var angivet i attesterne i forbindelse med anmodningerne om udbetaling af den samlede tilkendte støtte, ikke til de grundværdier for skibene, som skibsværfterne gav de nationale myndigheder meddelelse om. De nævnte angivelser kan kun have været forsætlige, således som de spanske myndigheder da også har bemærket.
- 69 Det må følgelig fastslås, at da sagsøgerne forsægtligt har tilsidesat de fællesskabsretlige bestemmelser, har de ikke med føje kunnet opfatte den omstændighed, at der forløb et vist tidsrum, uanset hvor langt dette måtte være, samt Kommissionens passivitet således, at det måtte forventes, at Kommissionen ikke ville træffe bestemmelse om, at støtten skulle bortfalde.
- 70 Fra det tidspunkt, hvor sagsøgerne fik kendskab til revisionsrapporten, og så meget mere fra det tidspunkt, hvor de spanske myndigheder meddelte, at de nedsatte deres støtte, kunne sagsøgerne i hvert fald ikke længere have nogen berettiget forventning.
- 71 Endelig gør Kommissionen gældende, at den måde, hvorpå indehaveren af aktiemajoriteten i selskaberne, Alpino Campos Quinteiro, drev de tre selskaber, som modtog fællesskabsstøtte, efter at han havde fået kendskab til resultaterne af den regnskabsmæssige undersøgelse, skaber en høj grad af formodning for, at der ikke forelå nogen berettiget forventning. Recursos Marinos er herved blevet opløst, ligesom der nu er langt færre aktiver i Makuspesca og Tramasa, således at det vil være umuligt at tilbagebetale støtten, hvilket Kommissionen har måttet tage til efterretning i forbindelse med sine bestræbelser på at tilbageføre den med urette udbetalte

støtte. Endvidere undlod Albino Campos Quinteiro at forlange den finansielle støtte udbetalt, som IPC var blevet tilkendt, indtil Kommissionen meddelte, at den agtede at træffe bestemmelse om bortfald af støtten til dette selskab.

— Rettens bemærkninger

- 72 Det bemærkes, at sagsøgernes argumentation til støtte for det første anbringende i det hele er baseret på den opfattelse, at Kommissionen traf de omtvistede beslutninger for sent. Ved vurderingen af, om dette er tilfældet, må det undersøges, hvilke tidsrum der i så henseende må tages udgangspunkt i.
- 73 Det bemærkes herom, at de omtvistede beslutninger navnlig begrundes bortfaldet af fællesskabsstøtten med henvisning til revisionsrapporten. Begyndelsestidspunktet for det pågældende tidsrum var derfor det tidspunkt, hvor sagsøgerne fik kendskab til resultaterne af de kontrolforanstaltninger, som Kommissionen havde iværksat på grundlag af sine beføjelser i henhold til de gældende bestemmelser på området. Det fremgår herved, at revisionsrapporten blev fremsendt til Kommissionen den 10. juli 1991, og at de omtvistede beslutninger blev truffet den 24. marts 1994. Det tidsrum, der i sagen skal tages udgangspunkt i, var derfor på ca. 32 måneder.
- 74 Det må dog fastslås, at Kommissionen ikke i hele denne periode på 32 måneder forholdt sig passiv. Den opretholdt kontakter med de spanske myndigheder (skrivelse af 16.12.1992 og af 8.3.1993 fra den spanske »generaldirektør for fiskeristruktur« efter Kommissionens anmodning fra november 1992) og med sagsøgerne (skrivelse af 8.6.1993, der kom frem den 15.7.1993, beslutninger af 28.7.1993 og af 1.10.1993, samtaler og kontakter i oktober og november 1993). Kommissionen forholdt sig således i realiteten passiv over for sagsøgerne fra den 10. juli 1991 til den 8. juni 1993, dvs. i 23 måneder, mens Kommissionen i forhold til de spanske myndigheder kun forholdt sig passiv fra den 10. juli 1991 til november 1992, dvs. i 16 måneder.

- 75 Det må undersøges, hvorvidt disse tidsrum har kunnet have nogen betydning i henseende til princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og retssikkerhedsprincippet, som sagsøgerne har henvist til. Det må herved nærmere undersøges, om sagsøgerne med rette kunne tro, at den støtte, som var blevet udbetalt, eller som skulle udbetales, måtte anses for endelig som følge af en berettiget forventning eller i givet fald som følge af, at et bestemt tidsrum var forløbet.
- 76 Det bemærkes herom, at det fremgår af Domstolens praksis, at en virksomhed, der har gjort sig skyldig i en åbenbar overtrædelse af gældende regler, ikke kan påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning (dommen i sagen Sideradria mod Kommissionen, a. st., præmis 21). Domstolen har endvidere fastslået, at der skal ske en iagttagelse af tvingende retssikkerhedshensyn, der har til formål at beskytte borgerne, men at der samtidig skal ske en afvejning mellem henholdsvis disse hensyn og tvingende hensyn til legalitetsprincippet, der har til formål at beskytte og fremme offentlige interesser, når opretholdelse af retsstridige forhold vil kunne være udtryk for en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet (jf. navnlig Domstolens domme af 22.3.1961, forenede sager 42/59 og 49/59, Snuapat mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 247, org. ref.: Rec, s. 103, nærmere bestemt på s. 159-161, og af 12.7.1962, sag 14/61, Hoogovens mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 327, org. ref.: Rec. s. 485, nærmere bestemt på s. 516-523).
- 77 De i sagen omtvistede beslutninger begrundes bortfaldet af den finansielle fællesskabsstøtte med henvisning til, at IGAE havde fastslået, at der var sket uregelmæssigheder »i form af, at de beløb, der var blevet angivet som betalt af støttemodtageren på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtten, var væsentligt højere end de beløb, der rent faktisk var blevet betalt på dette tidspunkt«, og »i form af, at de beløb, der repræsenterede de samlede udgifter i forbindelse med den støtteberettigede investering, og som var angivet i såvel ansøgningen om støtte som anmodningen om udbetaling — idet disse beløbs størrelse var begrundet i de pågældende budgetter og fakturaer og lå til grund for beslutningen om finansiell fællesskabsstøtte og dennes størrelse — var væsentligt højere end de beløb, der rent faktisk var blevet betalt«. De omtvistede beslutninger begrundes endvidere bortfaldet af den finansielle fællesskabsstøtte med henvisning til, at »støttemodtageren under det kontrolbesøg, som Kommissionens embedsmænd gennemførte den 30. marts 1990, nægtede Kommissionen adgang til selskabets regnskaber, således at det var umuligt at undersøge, hvorvidt der var sket en opfyldelse af de betingelser, hvorunder støtten var blevet tilkendt, ... hvorfor Kommissionen anmodede de spanske myndigheder om at gennemføre en kontrol på stedet«.

- 78 Hvad for det første angår spørgsmålet om manglende overensstemmelse mellem henholdsvis det angivne beløb og det beløb, der rent faktisk var blevet betalt i forbindelse med den pågældende investering på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtten, bemærkes, at det i revisionsrapporten blev fastslået, at i modsætning til, hvad sagsøgerne angav i deres anmodninger om udbetaling af støtte i henseende til fakturaerne fra skibsværfterne (jf. ovenfor, præmis 14, 17, 21 og 24), godtgjorde de undersøgte dokumenter (revisionsrapporten, s. 26, 32, 38 og 47) ikke, at samtlige de angivne betalinger var blevet gennemført på dette tidspunkt.
- 79 For det andet bemærkes, at fakturaerne fra skibsværfterne ikke som angivet af sagsøgerne i forbindelse med den fortegnelse over regnskabsbilag, der blev fremsendt sammen med anmodningerne om udbetaling af støtte, blev betalt kontant (bilag 3 til svarskrifterne i sagerne T-234/94, T-232/94 og T-233/94) eller med checks (bilag 3 til svarskriftet i sag T-231/94), men navnlig med vekslers, hvorved henvises til, hvad sagsøgerne har anført siden gennemførelsen af den regnskabsmæssige undersøgelse.
- 80 Under den mundtlige forhandling har sagsøgeren som svar på et spørgsmål fra Retten erkendt, at de på de nævnte fakturaer angivne beløb, og dermed de på anmodningerne om udbetaling af støtte angivne beløb, ikke svarede til de udgifter, der rent faktisk var blevet afholdt på det pågældende tidspunkt. Sagsøgerne har dog ikke givet nogen nærmere redegørelse, der, helt eller delvis, kan forklare deres angivelsers manglende nøjagtighed.
- 81 Det må endvidere fastslås, at den nærmere opdeling i forskellige kategorier af arbejderne i forbindelse med bygningen af skibene, som er angivet i anmodningerne om udbetaling af støtte, er den samme som den, der er angivet i ansøgningerne om tilkendelse af støtte, for så vidt angår såvel bestemmelsen af arbejderne som

udgifterne i forbindelse med dem, således som det fremgår af den fortegnelse over regnskabsbilag, der blev fremsendt sammen med anmodningerne om udbetaling (jf. bilag 3 til de fire svarskrifter).

- 82 Sagsøgerne anfører uanset disse forkerte angivelser, at der ingen bestemmelse gælder, hvorefter de skulle godtgøre, at de rent faktisk havde afholdt samtlige de udgifter til den pågældende investering, der var angivet i ansøgningen og i beslutningen om tilkendelse af støtte, på det tidspunkt, hvor de anmodede om endelig udbetaling af fællesskabsstøtten. Sagsøgerne gør gældende, at de fællesskabsretlige bestemmelser skal fortolkes således, at der alene påhvilede dem en forpligtelse til at have afholdt de støtteberettigede udgifter (eller udgifter, der kunne komme i betragtning), som Kommissionen lagde til grund ved beregningen af størrelsen af fællesskabsstøtten, på det tidspunkt, hvor sagsøgerne anmodede om udbetaling af støtten.
- 83 Det bemærkes herom, at artikel 3, andet afsnit, i forordning nr. 1116/88, som de omtvistede beslutninger henviser til, indeholder bestemmelse om, at »anmodningerne om udbetaling skal indeholde en attest og en fortegnelse over bevisdokumenterne, ... [som] skal forelægges i to eksemplarer og udformes som angivet i de i bilaget anførte formularer«. De i bilaget anførte dokumenter med tilknytning til den endelige udbetaling af fællesskabsstøtten har herved form af såkaldte modeller. Bilaget indeholder bl.a. en angivelse af en modelattest, i forbindelse med hvilken den kompetente nationale myndighed bl.a. skal attestere, at de »samlede udgifter, der faktisk er betalt«, på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling skal repræsentere et bestemt beløb, som »fordeler sig på de forskellige kategorier af planlagte arbejder som angivet i fortegnelsen over bevisdokumenter i den foreliggende anmodning om udbetaling (model 8)« (punkt 2 og 4 i model 6). Det fremgår således af de modelattester med angivelse af bevisdokumenter, som altid skal fremsendes på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling, at den berettigede i forhold til en finansiell fællesskabsstøtte for den kompetente nationale myndighed skal forelægge dokumentation for, at samtlige de pågældende udgifter er blevet afholdt.
- 84 Det savner grundlag for sagsøgerne at gøre gældende, at den omstændighed, at modelattesterne er indeholdt i et bilag til en forordning, medfører, at angivelserne

heri ikke har den samme retligt bindende virkning som en retsforordning. Som anført ovenfor i præmis 83, indeholder artikel 3, andet afsnit, i forordning nr. 1116/88 bestemmelse om, at de bevisdokumenter, der er angivet i bilaget til forordningen, skal være nævnt i den attest og i den fortegnelse over bevisdokumenter, der skal ledsage anmodningen om udbetaling. Det må derfor antages, at angivelserne i modelattesterne har den samme retligt bindende virkning som bestemmelserne i den forordning, i hvis bilag de er indeholdt.

85 Det bemærkes endvidere, at modelattesterne i bilaget til forordning nr. 1116/88 intet indeholder til støtte for, at der ved de »samlede udgifter«, som rent faktisk skal være afholdt på tidspunktet for anmodningen om udbetaling af støtten, alene sigtes til støtteberettigede udgifter. Tværtimod henvises der i punkt 6 i model 6 i bilaget til forordning nr. 1116/88 udtrykkeligt til de arbejder, der er beskrevet i Kommissionens beslutning om tilkendelse af støtte. De i denne beslutning beskrevne arbejder omfatter herved ikke alene dem, som Kommissionen lagde til grund som støtteberettigede, men samtlige de arbejder, som den pågældende støttestøt søger påtænker at lade gennemføre med henblik på investeringen (jf. bilag 5 til stævningerne i de fire sager).

86 Det må herefter antages, at der ved de »samlede udgifter«, der rent faktisk skal være afholdt på tidspunktet for fremsættelsen af anmodning om udbetaling af støtten, sigtes til den fulde investering, som støttemodtageren har angivet i sin ansøgning om fællesskabsstøtte, og som er gentaget i beslutningen om tilkendelse af støtte. Sagsøgerne har herved gjort gældende, at de havde afholdt samtlige udgifter i forbindelse med den pågældende investering på det tidspunkt, hvor de stillede krav om at få udbetalt fællesskabsstøtten, idet de i hvert tilfælde fremlagde en faktura fra skibsværftet på et beløb svarende til de samlede omkostninger i forbindelse med det pågældende projekt (jf. ovenfor, præmis 14, 17, 21 og 24). Der er derfor god grund til at antage, at sagsøgerne var af den opfattelse, at de i henhold til den gældende ordning var forpligtet til at dokumentere, at de samlede faktiske omkostninger i forbindelse med det pågældende projekt var blevet betalt, før de kunne oppebære fællesskabsstøtten.

- 87 Det bemærkes endvidere, at Kommissionen ved forordning nr. 1116/88 har fastsat regler for det tilfælde, at der måtte bestå en forskel mellem henholdsvis de oprindeligt planlagte arbejder og dem, der rent faktisk er blevet gennemført og erlagt betaling for, idet en sådan forskel skal angives og begrundes ved de bevisdokumenter, der skal ledsage anmodningen om udbetaling (model 9 i bilaget til forordning nr. 1116/88). Sagsøgerne har herved hverken på de tidspunkter, hvor de fremsatte deres anmodninger om udbetaling af støtte, eller senere, oplyst, at der var en forskel mellem de planlagte arbejder og dem, der var blevet gennemført (jf. på dette punkt bilag 5 til svarskifterne i sagerne T-233/94 og T-234/94).
- 88 Sagsøgerne har dernæst gjort gældende, at følgende beløb bør anses for udgifter, der rent faktisk var blevet afholdt på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af fællesskabsstøtten: Den skibsbygningspræmie, der blev udbetalt direkte af »Gerencia del sector naval« til det skibsværft, der skulle bygge det pågældende skib, de veksler, der blev udstedt før anmodningen om udbetaling af støtten, men som forfaldt efter dette tidspunkt, samt prisnedsættelserne i anledning af forsinkelse med hensyn til bygningen af det pågældende skib.
- 89 Det bemærkes herom for det første, at der ikke i revisionsrapporten blev taget stilling til, hvilken betydning skibsbygningspræmien skulle tillægges i forbindelse med opgørelsen af de udgifter, som den pågældende modtager af fællesskabsstøtte rent faktisk havde afholdt. Kommissionen har heller ikke, hverken under den skriftlige eller den mundtlige forhandling, endeligt ville modsætte sig, at der tages hensyn til denne præmie i forbindelse med de udgifter, der skulle anses for afholdt på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtten. Retten finder herefter, at det uden nogen nærmere undersøgelse vedrørende dette spørgsmål bør lægges til grund, at et beløb svarende til skibsbygningspræmien skal anses for en udgift, der rent faktisk var blevet afholdt, for så vidt præmien var blevet ydet af »Gerencia del sector naval«.
- 90 Det bemærkes dernæst, at det i fodnote 4 i model 8 i bilaget til forordning nr. 1116/88, som forordningens artikel 3, andet afsnit, henviser til, hedder, at den betalingsdato, der skal angives i fortegnelsen over de bevisdokumenter, der skal ledsage anmodningen om udbetaling, »er datoen for den faktiske betaling og ikke

forfaldsdatoen for en gæld, f.eks. i forbindelse med betaling af vekslers«. Det må herefter fastslås, at da tidspunktet for den faktiske betaling i forbindelse med en veksler ikke kan være forfaldstidspunktet, kan tidspunktet for den faktiske betaling i forbindelse med en veksler så meget mindre være udstedelsestidspunktet. De omkostninger, der blev betalt ved ikke-forfaldne vekslers eller med vekslers, der var forfaldne, men ubetalte, på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtte, kan således ikke anses for rent faktisk at være betalt på det pågældende tidspunkt. Under disse omstændigheder findes det uforment at inddrage spansk ret ved vurderingen af spørgsmålet om opfyldelse i forbindelse med betaling med vekslers for så vidt angår finansiel fællesskabsstøtte til bygning af nye fiskerfartøjer.

- 91 Endelig fremgår det af sagerne, at tre af sagsøgerne — nemlig Tramasa, IPC og Makuspesca — ved udarbejdelsen af fortegnelsen over de omkostninger, der rent faktisk var betalt på tidspunktet for anmodningen om udbetaling af støtte, har inddraget prisnedsættelserne i anledning af forsinkelser med hensyn til bygningen. Kommissionen har herom, med rette, gjort gældende, at de kontrakter vedrørende bygning af de pågældende skibe, der blev fremlagt til støtte for ansøgningerne om tilkendelse af støtte, intet indeholder om prisnedsættelser i tilfælde af forsinket opfyldelse af kontrakterne. Det bemærkes endvidere, at alene IPC har fremlagt dokumentation, som ifølge selskabet godtgør, at der virkelig skete en prisnedsættelse, nærmere bestemt en nedsættelse på 40 100 000 PTA, hvilket repræsenterer 18% af de samlede omkostninger i forbindelse med det pågældende projekt. Hvad angår Tramasa og Makuspesca har disse sagsøgere alene hævdet, at der skete sådanne prisnedsættelser i anledning af forsinkelse, uden at sagsøgerne har fremlagt nogen dokumentation herfor.
- 92 Det bemærkes herved, at visse af de dokumenter, som IPC har fremlagt til støtte for det nævnte argument (bilag 3 til replikken i sag T-233/94), er udfærdiget af en regnskabskyndig, der blev konsulteret i oktober 1993, dvs. mere end to år efter gennemførelsen af den regnskabsmæssige undersøgelse, og kun nogle måneder efter, at Kommissionen ved skrivelse af 8. juni 1993 havde meddelt IPC, at den agtede at træffe bestemmelse om bortfald af den fællesskabsstøtte, som den tidligere havde tilkendt sagsøgeren. Den regnskabskyndige, der udfærdigede de pågældende dokumenter, har endvidere anført: »Herefter — og idet bemærkes, at denne ikke kan anses for en revisionserklæring med henblik på senere undersøgelser — afgives nærværende erklæring i Vigo den 15. oktober 1993.« Det findes herefter ikke alene ved de pågældende dokumenter godtgjort, at der virkelig skete prisnedsættelser i anledning af forsinket opfyldelse af den pågældende kontrakt.

93 De prisnedsættelser i anledning af forsinkelser med hensyn til bygningen af skibene, som de tre sagsøgere har henvist til, kan følgelig ikke anses for omkostninger, som støttemodtageren rent faktisk havde betalt på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtten, eller senere.

94 Der må herefter, jf. herved bemærkningerne ovenfor i præmis 89-93, ved bestemmelsen af de investeringer, der rent faktisk var blevet gennemført på tidspunkterne for fremsættelsen af anmodningerne om udbetaling af støtte, i forhold til de beløb, som sagsøgerne angiver at have betalt på disse tidspunkter, ske en nedsættelse, i hvert fald med de beløb, der repræsenteres af ikke-forfaldne veksler og ubetalte veksler eller veksler, der var forfaldne, men ikke betalt, samt i givet fald prisnedsættelserne i anledning af forsinket opfyldelse af den pågældende kontrakt ((beløb oplyst under sagens behandling) minus (beløb repræsenteret af veksler) minus (prisenedsættelser)).

95 På dette grundlag fremkommer følgende beløb:

— Tramasa havde kun rent faktisk betalt 56 055 200 PTA (123 085 272 PTA (replikken, s. 20) - 61 991 072 PTA (replikken i sag T-231/94, s. 18, og revisionsrapporten, s. 26) - 5 039 000 PTA (revisionsrapporten, s. 28 og 54, og replikken i sag T-231/94, s. 19)), dvs. 44,31% af det beløb, som sagsøgeren angav (126 500 000 PTA).

— Makuspesca havde kun rent faktisk betalt 26 359 511 PTA (213 731 225 PTA (replikken i sag T-234/94, s. 20 og 21) - 151 950 417 PTA (replikken i sag T-234/94, s. 18 og 20, og revisionsrapporten, s. 34) - 35 421 297 PTA (revisionsrapporten, s. 34, og replikken i sag T-234/94, s. 21)), dvs. 12,13% af det beløb, som sagsøgeren angav (217 250 000 PTA).

— Recursos Marinos havde kun rent faktisk betalt 295 480 510 PTA (303 781 000 PTA (replikken i sag T-232/94, s. 20) - 8 300 490 PTA (replikken

i sag T- 232/94, s. 18, 19 og 20) - 0 PTA), dvs. 91,67% af det beløb, som sagsøgeren angav (322 300 000 PTA).

- IPC havde kun rent faktisk betalt 131 089 196 PTA (210 429 468 PTA (replikken i sag T-233/94, s. 20 og 21) - 39 240 272 PTA (replikken i sag T-233/94, s. 19, og revisionsrapporten, s. 41) - 40 100 000 PTA (replikken i sag T-233/94, s. 20, og revisionsrapporten, s. 41)), dvs. 60,34% af det beløb, som sagsøgeren angav (217 250 000 PTA).
- 96 Det bemærkes herefter, at det ikke ved de dokumenter, der blev gennemgået som led i den regnskabsmæssige undersøgelse, kunne godtgøres, at der var sket betaling af en række andre omkostninger, som sagsøgerne hævder at have betalt på tidspunkterne for fremsættelsen af anmodningerne om udbetaling af støtte, hvorfor de ovenfor i præmis 95 angivne procentsatser må nedsættes yderligere (jf. revisionsrapporten, s. 25, 26, 33, 34, 35, 38-41 og 46-49).
- 97 Hvad dernæst angår spørgsmålet om den manglende overensstemmelse mellem det angivne beløb og det beløb, der rent faktisk blev betalt i forbindelse med investeringen, således som denne uoverensstemmelse fremgår af revisionsrapporten, bemærkes, at det i modsætning til, hvad sagsøgerne har anført, ved udfærdigelsen af revisionsrapporten blev fastslået, at det ikke — selv på det pågældende tidspunkt, dvs. flere måneder efter tidspunkterne for fremsættelsen af anmodningerne om udbetaling af støtte — kunne godtgøres, at de omkostninger, som sagsøgerne rent faktisk havde betalt, svarede til angivelserne om investeringerne i ansøgningerne om støtte og i beslutningerne om tilkendelse af støtte samt i de fakturaer fra skibsværfterne, der blev fremlagt til støtte for anmodningerne om udbetaling af støtten [revisionsrapporten, afsnit k), s. 16, punkt 2.1, s. 21 og 22].
- 98 Sagsøgerne har bestridt rigtigheden heraf, idet de navnlig har gjort gældende, at der burde være sket inddragelse af prisnedsættelserne i anledning af forsinket opfyldelse af kontrakterne og af omkostninger i forbindelse med levering af forskellige varer og tjenesteydelser fra sagsøgerne eller for deres regning, således som sagsøgerne nærmere har redegjort for i replikkerne.

99 Det bemærkes herom for det første, jf. herved bemærkningerne ovenfor i præmis 93, at prisnedsættelserne i anledning af forsinket opfyldelse af kontrakten ikke i de pågældende tre tilfælde kan anses for faktisk betaling på noget tidspunkt. For det andet er det i revisionsrapporten blevet fastslået, at sagsøgerne ikke på tidspunktet for udfærdigelsen af rapporten kunne fremlægge regnskabsbilag for betalinger for levering af forskellige varer og tjenesteydelser og ikke kunne dokumentere, at sådanne leverancer skulle have haft tilknytning til sagerne (revisionsrapporten, s. 34, 41, 49, 54, 55, 57 og 59). Endelig bemærkes, at sagsøgerne heller ikke senere har kunnet pege på nye forhold, som kan afsvække indholdet af revisionsrapporten på dette punkt. De pågældende udgifter til levering af forskellige varer og tjenesteydelser kan følgelig heller ikke tages i betragtning som omkostninger, der rent faktisk er blevet betalt.

100 Det følger allerede af de i foregående præmis undersøgte omstændigheder, at der i forhold til de beløb, som sagsøgerne angiver endeligt at have betalt, må ske en nedsættelse, i hvert fald med prisnedsættelserne i anledning af forsinket opfyldelse af kontrakterne og med udgifterne til levering af forskellige varer og tjenesteydelser ((beløb oplyst under sagens behandling) minus (prisenedsættelser) minus (udgifter i forbindelse med leverancer)).

101 På dette grundlag fremkommer følgende:

— Tramasa har endeligt betalt højst 93,3% af, hvad sagsøgeren angav (126 433 787 PTA (replikken i sag T-231/94, s. 20) - 5 039 000 PTA (revisionsrapporten, s. 28 og 54, og replikken i sag T-231/94, s. 19) - 3 348 515 PTA (replikken i sag T-231/94, s. 20)).

— Makuspesca har højst betalt 82,07% (217 250 000 PTA (replikken i sag T-234/94, s. 21) - 35 421 297 PTA (revisionsrapporten, s. 34, hvorefter der er tale om nedsættelser for leverancer i forbindelse med bygningen af sagsøgerens skib, og replikken i sag T-234/94, s. 20) - 3 518 775 PTA (replikken i sag T-234/94, s. 20)).

- Recursos Marinos har højst betalt 92,81% (310 719 066 PTA (replikken i sag T-232/94, s. 16) - 0 PTA - 11 590 934 PTA (revisionsrapporten, s. 49, og replikken i sag T-232/94, s. 21)).
- IPC har højst betalt 61,15% (217 773 539 PTA (replikken i sag T-233/94, s. 21) - 40 100 000 PTA (replikken i sag T-233/94, s. 20, og revisionsrapporten, s. 41) - (7 343 971 PTA + 37 475 210 PTA) (replikken i sag T-233/94, s. 21, og revisionsrapporten, s. 41)).
- 102 Det bemærkes herudover, at det i revisionsrapporten endvidere anføres, at der savnes faktisk grundlag for andre betalinger, som sagsøgerne har henvist til, som f.eks. et gælds-brev, der til slut ikke blev indfriet (s. 34 og 35), og en check, der senere blev annulleret (s. 59).
- 103 Under alle omstændigheder må det i modsætning til, hvad sagsøgerne angav og har gjort gældende, fastslås, at sagsøgerne aldrig har kunnet dokumentere gennemførelsen af investeringerne i fuldt omfang, på trods af, at der forløb mellem 14 og 31 måneder, fra de forskellige anmodninger om udbetaling af støtte blev fremsat, til den regnskabsmæssige undersøgelse blev gennemført.
- 104 Der er grund til at nævne to yderligere forhold i forbindelse med spørgsmålet om de omkostninger, som sagsøgerne endeligt betalte. For det første foretog Kommissionen i beslutningerne om tilkendelse af finansiel fællesskabsstøtte (bilag 5 til de fire stævninger) en fordeling af investeringsbeløbene mellem støttemodtageren, Fællesskabet og den pågældende medlemsstat. Kommissionen tog imidlertid ikke hensyn til skibsbygningspræmierne fra »Gerencia del sector naval« ved sin beregning af den del, der skulle bæres af medlemsstaten, således at præmiebeløbene i beslutningerne om tilkendelse af støtte blev anset for omfattet af den del, der hørte under støttemodtagerne.

- 105 Det fremgår herved allerede af de udgifter, der er blevet undersøgt ovenfor i præmis 99, 100 og 101, at de omkostninger, som sagsøgerne rent faktisk betalte, ikke stemmer overens med de beløb, der blev angivet for investeringerne. For så vidt den tilkendte fællesskabsstøtte og den tilkendte nationale støtte blev udbetalt, bar sagsøgerne således i realiteten ikke den del af omkostningerne, som de var forpligtet til at bære i henhold til beslutningerne om tilkendelse af støtte, hvilket gælder, også selv om der tages hensyn til de skibsbygningspræmier, der blev udbetalt til skibsværfterne.
- 106 Nedsætter man herefter de omkostninger, som sagsøgerne rent faktisk betalte, jf. herved ovenfor, præmis 101, med fællesskabsstøtten og den nationale støtte ((faktisk betalte omkostninger, herunder medregnet skibsbygningspræmien) minus (fællesskabsstøtte) minus (national støtte)), fremkommer følgende beløb:
- Tramasa har rent faktisk højst betalt 66 113 181 PTA (118 046 272 PTA (jf. ovenfor, præmis 101) - 39 283 091 PTA (fællesskabsstøtte, som angivet i bilag 5 til stævningen i sag T-231/94) - 12 650 000 PTA (national støtte, som angivet i bilag 5 til stævningen i sag T-231/94)), eller 88,66% af det efter beslutningen om tilkendelse af støtte gældende beløb (74 566 909 PTA (ifølge angivelserne i bilag 5 til stævningen i sag T-231/94)).
  - Makuspesca har højst betalt 81 660 298 PTA (178 309 928 PTA (jf. ovenfor, præmis 101) - 74 924 630 PTA (fællesskabsstøtte, som angivet i bilag 5 til stævningen i sag T-234/94) - 21 725 000 PTA (national støtte, som angivet i bilag 5 til stævningen i sag T-234/94)), eller 67,71% af det efter beslutningen om tilkendelse af støtte gældende beløb (120 600 370 PTA (ifølge bilag 5 til stævningen i sag T-234/94)).
  - Recursos Marinos har højst betalt 159 327 435 PTA (299 128 132 PTA (jf. ovenfor, præmis 101) - 107 570 697 PTA (fællesskabsstøtte, som angivet i bilag 5 til stævningen i sag T-232/94) - 32 230 000 PTA (national støtte, som angivet i bilag 5 til stævningen i sag T-232/94)), eller 87,30% af det efter beslutningen om tilkendelse af støtte gældende beløb (182 499 303 PTA (ifølge bilag 5 til stævningen i sag T-232/94)).

Såfremt IPC havde fået udbetalt den finansielle fællesskabsstøtte, ville selskabet rent faktisk højst have betalt 62 579 036 PTA (132 854 358 PTA (jf. ovenfor, præmis 101) - 48 550 322 PTA (fællesskabsstøtte, som angivet i bilag 5 til stævningen i sag T-233/94) - 21 725 000 PTA (national støtte, som angivet i bilag 5 til stævningen i sag T-233/94)), eller 42,57% af det efter beslutningen om tilkendelse af støtte gældende beløb (146 974 678 PTA (ifølge bilag 5 til stævningen i sag T-233/94)).

107 Der må dog tages hensyn til de beløb, som de spanske myndigheder tilbagesøgte hos sagsøgerne Tramasa, Makuspesca, og IPC efter deres afgørelser af 27. december 1991, hvorefter fremkommer følgende beløb:

— Tramasa har rent faktisk højst betalt 70 214 398 PTA (66 113 181 PTA (jf. ovenfor, præmis 106) + 4 101 217 PTA (nedsættelse af den nationale støtte, bilag 8 til svarskriftet i sag T-231/94)), eller 94,16% af det gældende beløb (74 566 909 PTA (jf. ovenfor, præmis 106)).

— Makuspesca har højst betalt 86 898 465 PTA (81 660 298 PTA (jf. ovenfor, præmis 106) + 5 238 167 PTA (nedsættelse af den nationale støtte, bilag 9 til svarskriftet i sag T-234/94)), eller 72,05% af det gældende beløb (120 600 370 PTA (jf. ovenfor, præmis 106)).

— IPC har højst betalt 70 018 495 PTA (62 579 036 PTA (jf. ovenfor, præmis 106) + 7 439 459 PTA (nedsættelse af den nationale støtte, bilag 9 til svarskriftet i sag T-233/94)), eller 47,63% af det gældende beløb (146 974 678 PTA (jf. ovenfor, præmis 106)).

108 Det bemærkes herefter, at der i tre af de pågældende fire tilfælde foreligger oplysninger, på grundlag af hvilke det kan fastslås, at det investeringsbeløb, der var angivet i ansøgningen om tilkendelse af støtte og derefter anført i beslutningen om tilkendelse af støtte, i anmodningen om udbetaling af støtten og i fakturaen fra skibsværftet, er højere end den pris i forbindelse med kontrakten om bygning af

skibet, der blev angivet af skibsværftet over for »Gerencia del sector naval« med henblik på opnåelse af skibsbygningspræmien. Den over for »Gerencia del sector naval« angivne pris var således 163 300 000 PTA for så vidt angår Makuspesca (i stedet for 217 250 000 PTA), 311 000 000 PTA for så vidt angår Recursos Marinos (i stedet for 322 300 000 PTA) og 157 200 000 PTA for så vidt angår IPC (i stedet for 217 250 000 PTA) (revisionsrapporten, s. 18, og bilag 3a i svarskriftet i sag T-232/94). Hvad angår Tramasa bemærkes, at selskabet som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten har oplyst, at det ikke var bekendt med, hvilken pris skibsværftet angav over for »Gerencia del sector naval«.

109 Under henvisning til revisionsrapporten (s. 18) har Kommissionen gjort gældende, at de over for »Gerencia del sector naval« angivne priser var baseret på de reelle omkostninger ved bygningen af de pågældende skibe. Som svar på et skriftligt spørgsmål har sagsøgerne dog gjort gældende, at »de omkostninger, der bliver angivet med henblik på opnåelse af en skibsbygningspræmie ... ikke nødvendigvis skal stemme overens med de omkostninger, som rederen angiver over for Kommissionen og over for vedkommende nationale myndighed med henblik på at opnå støtte fra disse«. Sagsøgerne anfører nærmere, at der ved skibsbygningspræmien udelukkende tages hensyn til omkostningerne i forbindelse med selve bygningen af det pågældende skib, uden inddragelse af maskiner, fiskeredskaber og køleanlæg. Skibsværfterne ser således bort fra disse poster ved angivelsen over for »Gerencia del sector naval« af prisen i forbindelse med den pågældende kontrakt om bygning af et skib.

110 Sagsøgerne har dog ikke ment at burde fremlægge nærmere oplysninger om udgifterne til de forskellige maskiner og det forskellige udstyr, der ikke blev inddraget ved fastlæggelsen af omkostningerne ved selve bygningen af skibene, med henblik på at godtgøre, at forklaringen på forskellene er den af sagsøgerne anførte. Når i øvrigt henses til de for Retten foreliggende oplysninger, kan det af sagsøgerne anførte ikke tillægges nogen betydning. Forskellen mellem de omkostninger, der er blevet angivet over for på den ene side Kommissionen og de nationale myndigheder og på den anden side »Gerencia del sector naval«, andrager således 11 300 000 PTA for så vidt angår Recursos Marinos og er højere, nemlig 53 950 000 PTA, for så vidt angår Makuspesca, og endnu højere, nemlig 60 050 000 PTA, for så vidt angår IPC. I de to sidstnævnte tilfælde er det samlede investeringsbeløb (217 250 000 PTA) dog lavere end i det førstnævnte tilfælde (322 300 000 PTA). Sagsøgerne har herved ikke dokumenteret, og heller ikke gjort gældende, at udgifterne til maskiner og udstyr i forhold til de samlede omkostninger i forbindelse med projekterne skulle falde — fra 60 050 000 PTA til 11 300 000 PTA (eller fra 27,6% af 217 250 000 PTA, til 3,5% af 322 300 000 PTA) — i takt med de stigende samlede projektomkostninger.

- 111 Retten finder, at sagsøgernes forklaringer som svar på et af de skriftlige spørgsmål fra Retten ikke fjerner tvivlen med hensyn til sammenfald for så vidt angår henholdsvis de omkostninger, der blev angivet over for »Gerencia del sector naval« (jf. ovenfor, præmis 108), og de beløb, som sagsøgerne rent faktisk betalte (jf. ovenfor, præmis 106), således som denne tvivl fremgår af revisionsrapporten.
- 112 Når henses til, at det må anses for godtgjort, jf. herved bemærkningerne ovenfor i præmis 78-111, at de omkostninger, der blev angivet på tidspunkterne for fremsættelsen af anmodningerne om udbetaling af støtte, var de samme som de investeringsbeløb, som blev angivet i beslutningerne om tilkendelse af støtte, men hverken svarede til de omkostninger, der rent faktisk var betalt på tidspunkterne for fremsættelsen af anmodningerne om udbetaling af støtte, eller til de omkostninger, der rent faktisk var betalt på tidspunktet for gennemførelsen af den regnskabsmæssige undersøgelse, må det herefter lægges til grund, at sagsøgerne har meddelt urigtige oplysninger med det formål at opnå en tilkendelse og udbetaling af en højere finansiel fællesskabsstøtte og national støtte end den, sagsøgerne kunne have regnet med, såfremt de fra starten havde givet oplysning om de reelle omkostninger i forbindelse med bygningen af skibene »Tiburón III«, »Makus«, »Acechador« og »Escualo«.
- 113 Hvad for det tredje angår sagsøgernes optræden i forbindelse med kontrolundersøgelserne på stedet i marts 1990 fremgår det af sagsakterne, at Kommissionen var nødsaget til at anmode de spanske myndigheder om at gennemføre en regnskabsmæssig undersøgelse med henblik på at kunne foretage en kontrol vedrørende de bevisdokumenter, sagsøgerne havde forelagt til støtte for deres anmodninger om udbetaling af støtte. Det er herved blevet godtgjort, ligesom det er ubestridt, at sagsøgerne ikke havde nogen formel regnskabsføring på tidspunktet for Kommissionens gennemførelse af kontrolundersøgelserne på stedet. Parterne er dog uenige om, hvorvidt det var udtryk for noget forsætligt, at sagsøgerne ikke havde nogen formel regnskabsføring, eller om dette skyldtes en fejltagelse, og om forholdet var lovligt eller retsstridigt. Det hedder ligeledes i revisionsrapporten, at situationen på tidspunktet for rapportens udfærdigelse var den, at »det blev afslået at godkende selskabernes formelle regnskaber for regnskabsåret 1987, som var det år, i hvilket selskaberne tog skridt til bygningen af skibene og ansøgte om national støtte og fællesskabsstøtte, således som det fremgår af attestationerne af 3. maj 1988 fra Tribunal de distrito nr. 2 de Vigo. Regnskabet for regnskabsåret 1988 blev godkendt rettidigt, mens regnskabet for regnskabsåret 1989 ikke blev godkendt rettidigt« (s. 21).

- 114 Det må dog fastslås, at sagsøgerne i rimelig tid fik meddelelse om de af Kommissionen påtænkte kontrolundersøgelser på stedet. Den 12. oktober 1989 fremsendte Kommissionen således en skrivelse til hver af sagsøgerne, hvori det blev meddelt, at der ville blive foretaget en kontrolundersøgelse den 8. november 1989 (bilag 3 til de fire duplikker). Som følge af sagsøgernes reaktion herpå var det ikke muligt at gennemføre kontrolundersøgelserne før i marts 1990, idet skibene på dette tidspunkt befandt sig i havnen i Vigo, sagsøgernes hjemsted. Endvidere bemærkes, at Kommissionen i sine skrivelser af 12. oktober 1989 havde angivet de dokumenter, som sagsøgerne burde stille til rådighed ved kontrolundersøgelserne, hvorfor sagsøgerne havde kunnet foretage det fornødne med henblik på at berigtige deres formelle regnskabsføring som led i kontrolundersøgelserne.
- 115 Det savner herefter grundlag for sagsøgerne at henvise til en fortolkning af en national lovgivning til støtte for en handlemåde, hvorved der ikke er sket en iagttagelse af de minimumskrav med hensyn til påpasselighed, som Kommissionen må kunne forlange opfyldt af en modtager af en fællesskabsstøtte. Følgelig må det fastslås, at sagsøgerne ved deres optræden har forhindret Kommissionen i at udøve sine beføjelser til at gennemføre en kontrol på stedet, jf. artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 4028/86.
- 116 Det fremgår af bemærkningerne ovenfor i præmis 78-115, at sagsøgerne fuldt vidende har gjort sig skyldig i åbenbare tilsidesættelser af de gældende bestemmelser, herunder navnlig i form af, at de i flere tilfælde meddelte urigtige oplysninger, således som det med rette er blevet anført i de omtvistede beslutninger.
- 117 Det bemærkes i anden række, at der ved de fællesskabsretlige bestemmelser er indført en ordning vedrørende behandling af ansøgninger om finansiel støtte, hvorved der er to stadier i sagsbehandlingen. Det første stadium er undersøgelsen af ansøgningen om tilkendelse af støtte, mens det andet stadium forløber, når der fremsættes anmodning om udbetaling af den tilkendte støtte. Med henblik på forvaltningen af støtteordningen har Kommissionen indrettet sin kontrol i forhold til disse to stadier, uden at Kommissionen dog udøver en systematisk kontrol, hvilket skyldes antallet af projekter. Ordningen forudsætter herefter, at de oplysninger, som støttemodtageren fremlægger, er rigtige og kan gøres til genstand for kontrol under de

to stadier. Som Kommissionen med rette har anført (jf. navnlig svarskriftet i sag T-231/94, s. 9 og 10), kan denne således ikke være forpligtet til at foretage undersøgelser for så vidt angår angivne betalinger, der ikke er foretaget, og som ikke kan kontrolleres på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om betaling af støtte, som f.eks. de betalinger, som sagsøgerne hævder at have foretaget med vekslere. Det tilføjes, at Retten heller ikke kan udøve en kontrol for så vidt angår angivne betalinger, som det hævdes er blevet foretaget efter tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtten.

- 118 Det bemærkes endvidere, at de oplysninger, som sagsøgerne har fremlagt vedrørende udgifter, der er afholdt efter tidspunkterne for fremsættelsen af anmodningerne om udbetaling af støtte, ikke længere kan være genstand for en kontrol efter den fællesskabsretlige ordning, hvilket så meget mere gælder, når de pågældende modtagere af fællesskabsstøtte ikke har udvist den mindste form for påpasselighed i forbindelse med Kommissionens kontrolundersøgelser på stedet (jf. ovenfor, præmis 113, 114 og 115).
- 119 Når henses til den retspraksis, der er henvist til i præmis 76, finder Retten herefter, at sagsøgerne ikke med føje kan gøre gældende, at der i forhold til dem er sket en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning. Retten finder endvidere, at selv om det må antages, at det kan være udtryk for en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, at Kommissionen i lang tid forholder sig passiv over for en virksomhed og først efter, at dette tidsrum er forløbet, træffer bestemmelse om en forholdsregel, der berører virksomheden, kan der i det foreliggende tilfælde kun tillægges dette kriterium baseret på det pågældende tidsrums længde relativ vægt. Det fremgår således, at sagsøgerne forsætligt har handlet i strid med de gældende bestemmelser, hvorfor et tidsrum på 16, eller 23, måneder, i hvilket Kommissionen forholdt sig passiv over for sagsøgerne, ikke kan anses for urimeligt langt.
- 120 Endelig bemærkes, at en opretholdelse af den støtte, som sagsøgerne var blevet tilkendt eller allerede havde fået udbetalt, for så vidt tilkendelsen og udbetalingen af den er behæftet med åbenbare mangler, vil kunne stride mod princippet om

ligebehandling af alle ansøgninger, der forelægges Kommissionen som led i Fællesskabets ordninger vedrørende støtte til bygning af nye fiskerfartøjer.

- 121 Det første anbringende må herefter forkastes.

Det andet, subsidiære, anbringende: tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter

- 122 Det bemærkes indledningsvis, at sagsøgerne under den mundtlige forhandling har frafaldet det led af anbringendet, hvorved de gjorde gældende, at der var sket en tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter for så vidt angår spørgsmålet om en høring af Den Stående Fiskeristrukturkomité, jf. artikel 47 i forordning nr. 4028/86, idet sagsøgerne havde fremsat dette led af anbringendet under den skriftlige forhandling.

— Parternes argumenter

- 123 Det andet anbringende består af to led. For det første gør sagsøgerne gældende, at Kommissionen undlod at underrette den pågældende medlemsstat om iværksættelsen af en procedure med henblik på støttens bortfald, således at denne kunne fremsætte sine bemærkninger, jf. kravet i artikel 7, første led, i forordning nr. 1116/88. Den pågældende formforskrift må tillægges så meget mere vægt, når henses til, at artikel 45, stk. 2, i forordning nr. 4028/86 indeholder bestemmelse om, at medlemsstaten skal bære de finansielle følger af uregelmæssigheder eller forsømmelser, såfremt dens myndigheder eller organer kan gøres ansvarlige herfor, og til, at de spanske myndigheder havde en anden opfattelse end Kommissionen med hensyn til, om støtten burde bortfalde. Sagsøgerne har endvidere i replikkerne gjort gældende, at det ikke af noget dokument, som Kommissionen har fremlagt, fremgår, at kravet om en »udtalelse« fra den pågældende medlemsstat er blevet opfyldt.

- 124 For det andet gør sagsøgerne gældende, at de omtvistede beslutninger strider mod traktatens artikel 190, idet de er blevet utilstrækkeligt begrundet, når henses til det lange tidsrum, der forløb, før de blev truffet, hvorved dette tidsrum er af samme længde for de fire beslutningers vedkommende — i hvilken forbindelse sagsøgerne anfører, at det eneste, sagerne havde til fælles, var, at der var tale om den samme aktionær — at Kommissionen til støtte for beslutningen om støttens bortfald har henvist til forskellige omstændigheder i de forskellige sager, og at den kompetente spanske myndighed nåede frem til forskellige opfattelser i de forskellige sager.
- 125 Begrundelsen er endvidere vag og upræcis. For det første er der ikke blevet angivet nogen konkrete tal for så vidt angår klagepunkterne mod sagsøgerne vedrørende forskelle mellem det angivne beløb for investeringen i forbindelse med de forskellige projekter og det beløb, som rent faktisk blev betalt. For det andet er det ikke blevet nærmere angivet, hvilke uregelmæssigheder sagsøgerne skulle have gjort sig skyldige i, således at det ikke kan afgøres, hvorvidt skibsbygningspræmien bør anses for en del af den betalte pris, og hvorvidt Kommissionen har taget hensyn til betalinger foretaget med vekslere. Sagsøgerne anfører herved, at selv om Kommissionen ikke er forpligtet til at redegøre for samtlige de faktiske og retlige omstændigheder, der ligger til grund for dens beslutning, skal begrundelsen dog indeholde helt grundlæggende oplysninger. Sagsøgerne gør endvidere gældende, at Kommissionen i de omtvistede beslutninger i første række har henvist til »uregelmæssigheder«, og derefter til »forsætlige og væsentlige usandheder«, uden at forklare nærmere, hvad denne ændring beror på.
- 126 Herudover indeholder begrundelsen en faktuel fejl, og hvad angår andre omstændigheder er der anlagt en fejlvurdering. For det første hævdes det i de omtvistede beslutninger, at sagsøgerne udviste en negativ holdning under kontrolundersøgelserne på stedet i marts 1990, selv om forholdet var det, at sagsøgerne ikke havde nogen regnskabsføring, og at der ikke forelå nogen forpligtelse til at have en sådan efter spansk lovgivnings regler herom, og idet de pågældende embedsmænd ikke nævnte dette spørgsmål i deres rapport, og for det andet indeholder beslutningerne anklager om forsætlige og væsentlige usandheder, uden at der er angivet nogen beviser herfor.

- 127 Endelig er de omtvistede beslutninger behæftet med en begrundelsesmangel der- ved, at de ikke indeholder nogen angivelse af hjemmelen for at træffe beslutningerne, idet de dog henviser til en »alvorlig tilsidesættelse af reglerne om vilkårene for tilkendelse af støtte«.
- 128 Kommissionen har heroverfor i første række gjort gældende, at de spanske myndigheder blev underrettet om proceduren med henblik på støttens bortfald samt henholdsvis om, at Kommissionen agtede at træffe bestemmelse om tilbagebetaling af støtten, og at de spanske myndigheder efter at være blevet kontaktet fremsatte deres bemærkninger over for Kommissionen i december 1992 og marts 1993. Kommissionen anfører på dette grundlag, at den har opfyldt sin forpligtelse til at underrette den pågældende medlemsstat, og at denne tog stilling til spørgsmålet. Den omstændighed, at udtalelsen fra den pågældende medlemsstat ikke stemmer overens med Kommissionens opfattelse, er uden betydning og kan ikke være til hinder for, at Kommissionen håndhæver de fællesskabsretlige bestemmelser og gør sin egen opfattelse gældende med hensyn til vurderingen af de faktiske omstændigheder, også selv om den er af en anden opfattelse end medlemsstaten. Kommissionen har i duplikkerne anført, at når den kompetente nationale myndighed for så vidt angår fiskerispørgsmål samtidig er den myndighed, der skal fremsende bevisdokumenterne, således som det er tilfældet med det spanske »Generalsekretariat for Fiskeri«, kan underretningen og høringen som omhandlet i artikel 7 i forordning nr. 1116/88, ske ved én og samme henvendelse.
- 129 Kommissionen gør herefter gældende, at der er blevet angivet en tilstrækkelig begrundelse for de omtvistede beslutninger. For det første sammenblender sagsøgerne argumenter vedrørende retsforskrifter med tilknytning til spørgsmålet om begrundelse med argumenter vedrørende substansen med tilknytning til angivelige urigtigheder med hensyn til en række faktiske omstændigheder. For det andet fremgår det af Domstolens praksis (domme af 25.10.1984, sag 185/83, Rijksuniversiteit te Groningen, Sml. s. 3623, af 15.5.1985, sag 3/84, Patrinos mod ØSU, Sml. s. 1421, af 19.9.1985, forenede sager 172/83 og 226/83, Hoogovens Groep mod Kommissionen, Sml. s. 2831, og af 26.6.1986, sag 203/85, Nicolet Instrument, Sml. s. 2049), at rækkevidden af begrundelsespligten afhænger af den sammenhæng, hvori den pågældende beslutning indgår, således at de forhold, som sagsøgerne allerede har gjort rede for, ikke på ny skal inddrages i forbindelse med beslutningen. Hvad for det tredje angår forskellene mellem henholdsvis de oplyste beløb og de faktisk betalte beløb er der netop blevet angivet nøjagtige tal herfor i revisionsrapporten, som de omtvistede beslutninger udtrykkeligt henviser til. Den omstændighed, at beslutningerne gentager talangivelser for så vidt angår de pågældende uregelmæssigheder eller henviser til revisionsrapporten, som blev meddelt sagsøgerne,

er herved kun udtryk for et valg af teknisk karakter, der er uden sammenhæng med spørgsmålet om en iagttagelse af de to krav, som en begrundelse skal opfylde, idet en begrundelse skal være udformet således, at de berørte kan få kendskab til baggrunden for den pågældende retsakt, og således, at Retten kan udøve sin kontrol.

- 130 For det fjerde gør Kommissionen gældende, at argumentet om, at der ikke er blevet henvist til artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86, har sammenhæng med det tredje anbringende. Kommissionen henviser derfor for så vidt til sine bemærkninger vedrørende dette anbringende.

— Rettens bemærkninger

- 131 Hvad angår det første led af det andet anbringende må det undersøges, hvorvidt Kommissionens henvendelser til de spanske myndigheder i november 1992 og disses bemærkninger i december 1992 og marts 1993 (jf. ovenfor, præmis 31) er udtryk for, at der er sket en opfyldelse af kravene i henhold til artikel 7 i forordning nr. 1116/88.
- 132 I henhold til artikel 7, første led, i forordning nr. 1116/88 skulle Kommissionen underrette Spanien om, at den agtede at iværksætte en procedure med henblik på støttens bortfald, og give Spanien mulighed for at fremsætte sine bemærkninger vedrørende dette spørgsmål. Ifølge andet led skulle Kommissionen høre den spanske myndighed, der havde til opgave at tilsende Kommissionen bevisdokumenter.
- 133 Hverken artikel 7, første led, i forordning nr. 1116/88 eller nogen anden bestemmelse i denne forordning angiver, hvilken myndighed i den pågældende medlemsstat der skal underrettes. Det fremgår dog af ordlyden af artikel 7, at henholdsvis første og andet led er udtryk for to selvstændige stadier i behandlingen af den pågældende sag. Ifølge fjerde og femte betragtning til forordning nr. 1116/88 er formålet med de to procedurer ligeledes forskellige. Formålet med at give den

pågældende medlemsstat underretning er, at Kommissionen får kendskab til medlemsstatens opfattelse, og at sikre gennemslagskraften af eventuelle kontrolforanstaltninger fra Kommissionens side eller på dennes initiativ over for de pågældende støttemodtagere, mens formålet med at høre den kompetente nationale myndighed er, at det herved kan undersøges, om der er sket en iagttagelse af formregler, idet myndigheden i givet fald herudover kan anmodes om at fremsende supplerende bevisdokumenter.

- 134 Det bemærkes endvidere, at der ikke foreligger nogen bestemmelser, som kan begrunde den antagelse, at de statslige organer, som artikel 7, første og andet led, i forordning nr. 1116/88 omtaler, nødvendigvis skal være to forskellige myndigheder, og at den nationale myndighed, der er beføjet til at fremsende bevisdokumenterne, ikke samtidig kan være den nationale myndighed, der har kompetence til at give Kommissionen meddelelse om den pågældende medlemsstats udtalelse. Der er således ikke ved artikel 7 i forordning nr. 1116/88 indført nogen ordning, hvorefter der gælder en eksklusiv kompetencefordeling mellem forskellige myndigheder i den samme medlemsstat.
- 135 Det må herved for det første fastslås, at Kommissionen i de fire tilfælde i november 1992 rettede en forespørgsel til »Generalsekretariatet for Havfiskeri« i det spanske Ministerium for Landbrug, Fiskeri og Ernæring vedrørende et eventuelt bortfald af fællesskabsstøtten. Den 16. december 1992 fremsendte »generaldirektøren for fiskeristruktur« i »Generalsekretariatet for Havfiskeri« en skrivelse til Kommissionen herom. Den 9. marts 1993 fremsendte generaldirektøren en række nye bemærkninger til Kommissionen. Endvidere fremsendte Kommissionen en kopi af skrivelserne af 8. juni 1993 til sagsøgerne til denne spanske myndighed.
- 136 For det andet fremgår det af sagerne, at det altid var gennem »generaldirektøren for fiskeristruktur«, at Kommissionen opretholdt sine kontakter med Spanien. Det må derfor anses for naturligt, at Kommissionen underrettede Spanien gennem netop denne person og hørte denne i hans egenskab af myndighed med beføjelse til at fremsende de pågældende bevisdokumenter, idet der herved var tale om den eneste nationale myndighed, der havde en interesse i sagerne.

- 137 Under alle omstændigheder har sagsøgerne ikke nærmere anført, hvilke myndigheder i den pågældende medlemsstat Kommissionen efter deres opfattelse skulle have underrettet i henhold til artikel 7 i forordning nr. 1116/88. Sagsøgerne har heller ikke gjort gældende, at »generaldirektøren for fiskeristruktur« ikke havde beføjelse til at handle på Spaniens vegne i de fire sager.
- 138 Det må herefter fastslås, at for så vidt den pågældende medlemsstat er blevet underrettet og har givet sin opfattelse til kende, og den nationale myndighed, der er beføjet til at fremsende bevisdokumenter, er blevet hørt, er der sket en opfyldelse af kravene i henhold til artikel 7, første og andet led, i forordning nr. 1116/88, også selv om den nationale myndighed, der er tale om, er den samme i begge tilfælde. Følgelig må det første led af det andet anbringende forkastes.
- 139 Hvad angår det andet led af det andet anbringende, hvorved det gøres gældende, at der er sket en tilsidesættelse af artikel 190, bemærkes indledningsvis, at undersøgelsen af det anførte om, at de omtvistede beslutninger er utilstrækkeligt begrundet i forordning nr. 4028/86, først bør ske i forbindelse med vurderingen af det tredje anbringende, der netop omhandler dette spørgsmål.
- 140 Hvad angår sagsøgernes øvrige argumenter bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at den begrundelse, som kræves i henhold til traktatens artikel 190, klart og utvetydig skal angive de betragtninger, som den fællesskabsmyndighed, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, dels således at de berørte personer kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, for at de kan forsvare deres rettigheder, dels således at Fællesskabets retsinstanser kan udøve deres prøvelsesret, og at rækkevidden af begrundelsespligten afhænger af sammenhængen (jf. Domstolens dom af 14.2.1990, sag C-350/88, Delacre m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 395, præmis 15, og af 23.2.1978, sag 92/77, An Bord Baine, Sml. s. 497, præmis 36 og 37).

- 141 Det må herefter undersøges, hvorvidt det ved sagsøgernes klagepunkter vedrørende begrundelserne til de omtvistede beslutninger er blevet godtgjort, at begrundelserne ikke klart og utvetydigt angiver de betragtninger, som Kommissionen har lagt til grund.
- 142 De omtvistede beslutninger angiver herved tre hovedgrunde til, at Kommissionen fandt at burde træffe bestemmelse om bortfald af den finansielle fællesskabsstøtte samt henholdsvis om dennes tilbagebetaling, jf. ovenfor, præmis 77. Endvidere henvises der i de omtvistede beslutninger udtrykkeligt til revisionsrapporten, idet det anføres, at rapporten blev fremsendt til sagsøgerne og til det spanske »Generalsekretariat for Havfiskeri«.
- 143 Det må herefter antages, at det klart og utvetydigt fremgår af begrundelserne til de omtvistede beslutninger, hvilke betragtninger Kommissionen lagde til grund, da den traf bestemmelse om, at den finansielle fællesskabsstøtte i de fire tilfælde skulle bortfalde.
- 144 Begrundelserne kan heller ikke anses for utilstrækkelige derved, at de ikke indeholder nogen talangivelser, der dokumenterer, at sagsøgerne havde gjort sig skyldige i de pågældende uregelmæssigheder. Den udtrykkelige henvisning til revisionsrapporten, som sagsøgerne havde kendskab til, må herved anses for tilstrækkelig. Det bemærkes endvidere, at den manglende omtale af spørgsmålet om de nationale skibsbygningspræmier og om betaling med vekslers ikke er udtryk for en uklarhed ved de af Kommissionen angivne betragtninger.
- 145 Det bemærkes dernæst, at den omstændighed, at begrundelsen i de fire tilfælde er den samme, ikke kan medføre, at begrundelserne må anses for utilstrækkelige, idet

disse henviser til præcise og særlige oplysninger for hver af sagsøgenes vedkommende, og idet sagsøgenes handlemåde i sagerne kan betegnes som lignende eller ligefrem identisk.

- 146 Hvad herefter angår argumentet om, at de omtvistede beslutninger ikke henviser til noget retsgrundlag, bemærkes, at beslutningerne indeholder udtrykkelige henvisninger til de gældende forordninger på området (forordning nr. 4028/86 og nr. 1116/88), hvorefter der nærmere omtales en tilsidesættelse af artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 4028/86 og af de for tilkendelse af støtten gældende vilkår. Det må følgelig antages, at selv om der ikke i de omtvistede beslutninger henvises til artikel 44 i forordning nr. 4028/86 som sådan, er henvisningen til de relevante fællesskabsretlige bestemmelser, herunder navnlig i forordning nr. 4028/86, efter omstændighederne herved tilstrækkelige.
- 147 Den manglende henvisning til den nævnte bestemmelse kan herefter ikke medføre, at de af Kommissionen angivne betragtninger må anses for uklare, eller indebære, at de er vildledende og tvetydige. Det bemærkes endvidere, at det anførte om, at sagsøgerne udviste en negativ holdning i forbindelse kontrolundersøgelserne på stedet, heller ikke er udtryk for nogen fejlvurdering, jf. herved bemærkningerne ovenfor i præmis 113, 114 og 115. Det andet led af det andet anbringende må herefter forkastes.
- 148 Det bemærkes i anden række, at revisionsrapporten i modsætning til, hvad sagsøgerne hævder, indeholder tilstrækkelige oplysninger til, at det må anses for godtgjort, at de af sagsøgerne i forbindelse med tilkendelsen og udbetalingen af fællesskabsstøtte fremsendte dokumenter er udtryk for uregelmæssigheder, der må anses for forsætlige og væsentlige usandheder (jf. ovenfor, præmis 77-114). Endvidere har sagsøgerne ikke kunnet fremlægge bevisdokumenter, der forklarer de i revisionsrapporten anførte forskelle mellem henholdsvis de angivne beløb og de beløb, der rent faktisk var betalt.

Det tredje og fjerde, subsidiære og supplerende, anbringende: tilsidesættelse af forordning nr. 4028/86 og tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet

— Parternes argumenter

- 149 Det tredje anbringende er delvis identisk med argumenterne til støtte for det andet led af det andet anbringende, hvorved sagsøgerne har gjort gældende, at der er sket en tilsidesættelse af begrundelsespligten for så vidt angår de omtvistede beslutninger, og, ligeledes delvis, identisk med det fjerde anbringende. Det tredje og det fjerde anbringende til støtte for annullationspåstandene bør herefter undersøges under ét.
- 150 Sagsøgerne har herved gjort gældende, at Kommissionen ikke ved sine beslutninger har henvist til et af de i artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86 nævnte tilfælde, der er de eneste, som kan begrunde, at der træffes bestemmelse om bortfald af en finansiell fællesskabsstøtte. Den form for tilsidesættelse af artikel 46 i forordning nr. 4028/86, som de omtvistede beslutninger henviser til, kan ikke sanktioneres med en beslutning om støttens bortfald, og et manglende grundlag for beslutningerne om tilkendelse af støtte og om udbetaling heraf kan kun medføre en ophævelse af disse beslutninger. I replikkerne har sagsøgerne herudover gjort gældende, at beslutningerne om støttens bortfald er udtryk for en indirekte administrativ sanktion, som savner hjemmel i de fællesskabsretlige bestemmelser, idet Kommissionen herved er gået ud over de beføjelser, den er tillagt ved forordning nr. 4028/86.
- 151 Sagsøgerne anfører herefter, at selv om det antages, at artikel 44 i forordning nr. 4028/86 er retsgrundlag for de omtvistede beslutninger, indeholder denne bestemmelse ikke hjemmel til på grundlag af uregelmæssigheder som omhandlet at træffe bestemmelse om et fuldstændigt bortfald af den tilkendte støtte, idet noget sådant strider mod proportionalitetsprincippet. Et bortfald af støtten er den strengeste sanktion efter artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86, og der kan kun træffes bestemmelse om denne sanktion i det sidstnævnte af de tilfælde, der er nævnt i bestemmelsen, dvs. det tilfælde, hvor det pågældende skib ikke bygges. De fire skibe blev herved bygget under iagttagelse af specifikationerne i forbindelse med de forskellige projekter, og de fire skibe benyttedes fortsat. De af Kommissionen truffne forholdsregler er derfor uforholdsmæssige og vil endog kunne anses for

stridende mod princippet om forbud mod forskelsbehandling, såfremt det godtgøres, at Kommissionen ikke har truffet de samme forholdsregler i forbindelse med andre projekter, som omtales i beretning nr. 3/93 fra Revisionsretten for De Europæiske Fællesskaber, der angår anvendelsen af forordning nr. 4028/86, og som omtaler tilsidesættelser og uregelmæssigheder, der er langt mere åbenbare end dem, som det hævdes sagsøgerne har gjort sig skyldige i.

- 152 Sagsøgerne gør endvidere gældende, at der i Domstolens praksis (dom af 24.9.1985, sag 181/84, Man (Sugar), Sml. s. 2889, og af 27.11.1986, sag 21/85, Maas, Sml. s. 3537) sondres mellem de sanktioner, der kan bringes i anvendelse, på grundlag af, om der er tale om en manglende opfyldelse af en hovedforpligtelse eller om en manglende opfyldelse af en sekundær forpligtelse. Hovedforpligtelsen her var at bygge et skib, og det er kun en manglende opfyldelse af denne forpligtelse, der kan begrunde en anvendelse af den strengeste sanktion, nemlig et bortfald af den tilkendte støtte. Såfremt der i anledning af angivelige uregelmæssigheder af formel karakter, som er udtryk for en tilsidesættelse af en sekundær forpligtelse, træffes bestemmelse om en anvendelse af denne sanktion, strider dette mod proportionalitetsprincippet.
- 153 Kommissionen har heroverfor i første række gjort gældende, at retsgrundlaget for de omtvistede beslutninger åbenbart er artikel 44, stk. 1, andet led, i forordning nr. 4028/86. Kommissionen henviser endvidere til det generelle princip om tilbagesøgning af fejlagtigt udbetalte beløb, som finder anvendelse, når det beløb, der er blevet angivet i forbindelse med det oprindelige projekt og i anmodningen om udbetaling af støtte, er højere end det beløb, der rent faktisk er blevet betalt, hvilket er tilfældet her. For så vidt tilfældet ikke måtte være udtrykkeligt omfattet af artikel 44 i forordning nr. 4028/86, indebærer det af sagsøgerne anførte, at Kommissionen ikke ville tilbagesøge en støtte, der er opnået svigagtigt på grundlag af urigtige oplysninger.
- 154 Kommissionen har for det andet gjort gældende, at sagsøgerne forsætligt har afgivet urigtige oplysninger om beløbene i forbindelse med de investeringer, for hvilke der blev ansøgt om støtte, ved at fremlægge dokumenter med forkerte angivelser med det formål at opnå en højere støtte, end der var grundlag for, på et tidligere tidspunkt, end det der var grundlag for. Såfremt der i sådanne tilfælde blot træffes bestemmelse om en forholdsmæssig nedsættelse af støtten på grundlag af de

konstaterede uregelmæssigheder, vil dette være udtryk for en opfordring til svig. Da det er umuligt at gennemføre en nærmere kontrol vedrørende samtlige ansøgninger, der indgives, er det i forbindelse med ordningen vedrørende finansiell fællesskabsstøtte af afgørende betydning, at der afgives nøjagtige oplysninger. Et fuldstændigt bortfald af støtten er derfor den eneste hensigtsmæssige, og nødvendige, løsning, når henses til den tilsigtede målsætning, som er, at kun støtte, som er berettiget, skal tilkendes og udbetales. Det gælder endvidere, at Kommissionen er forpligtet til at sikre en ligebehandling af de støtteansøgninger, der indgives til den, idet ansøgningerne samlet repræsenterer et beløb, som langt overstiger de midler, der er afsat til formålet.

— Rettens bemærkninger

- 155 Der må i første række ske en undersøgelse af rækkevidden af artikel 44, stk.1, i forordning nr. 4028/86. Det bemærkes herom, at Kommissionen i henhold til denne bestemmelse bl.a. kan beslutte, at den pågældende fællesskabsstøtte skal bortfalde, »hvis visse af de fastsatte betingelser ikke er opfyldt«. Bestemmelsen opstiller ikke nogen begrænsninger med hensyn til, hvilke betingelser der herved kan være tale om, idet den ingen nærmere angivelser indeholder hvad angår arten af de pågældende betingelser. Herudover henviser bestemmelsen udtrykkeligt til de »finansielle eller andre betingelser, som er fastsat for hvert enkelt projekt«, jf. første afsnit. Enhver betingelse, hvad enten der er tale om tekniske eller finansielle betingelser eller betingelser i form af frister, er derfor omfattet af det nævnte begreb.
- 156 Det bemærkes herved, at grunden til, at Kommissionen traf de omtvistede beslutninger, navnlig var, at sagsøgerne ikke havde overholdt de fastlagte betingelser i forbindelse med støttens tilkendelse og udbetaling, dvs. de finansielle betingelser. Følgelig fremgår det af de omtvistede beslutninger, at Kommissionen, med rette, har truffet disse på grundlag af artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86.
- 157 Det bemærkes endvidere, at der ikke kan gives sagsøgerne medhold i, at der alene kunne ske en ophævelse af beslutningerne om tilkendelse og udbetaling af støtten, for så vidt Kommissionen var af den opfattelse, at sagsøgerne ikke havde overholdt betingelserne i forbindelse med støttens tilkendelse og udbetaling. Det må således

fastslås, at forordning nr. 4028/86 ikke indeholder nogen særlig bestemmelse vedrørende ophævelse af beslutninger om tilkendelse og udbetaling af fællesskabsstøtte, når det fremgår, at disse er blevet truffet på grundlag af urigtige oplysninger.

- 158 Følgelig er den form for ophævelse, som sagsøgerne gør gældende burde ske, ikke udtryk for en imødekommelse af sagsøgernes klagepunkt, hvorefter de omtvistede beslutninger savner retligt grundlag og derfor ikke lovligt kunne træffes. Det bemærkes endvidere, at såfremt Kommissionen ikke kunne træffe bestemmelse om bortfald af en støtte, der er blevet tilkendt på grundlag af urigtige oplysninger, fordi der ikke findes nogen særlig procedure med henblik på ophævelse af den pågældende beslutning i sådanne tilfælde, ville der aldrig kunne gribes ind over for modtagere af fællesskabsstøtte, der gør sig skyldig i uregelmæssigheder. Det gælder i øvrigt under alle omstændigheder, at bortfaldet af en finansiel fællesskabsstøtte for støttemodtageren får den samme følge som en ophævelse af beslutningen om tilkendelse af støtten.
- 159 Endelig bemærkes, at det ligeledes savner grundlag, at der i henhold til artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86 kun kan træffes bestemmelse om støttens bortfald i tilfælde, hvor det pågældende projekt ikke er blevet gennemført. Efter bestemmelsen kan der ikke alene i de nærmere angivne tilfælde, som bestemmelsen opregner, træffes bestemmelse om, at en fællesskabsstøtte skal suspenderes, nedsættes eller bortfalde. Der er derfor intet grundlag for at sondre med hensyn til stregheden af den sanktion, der finder anvendelse i de tilfælde, som bestemmelsen omhandler, idet bestemmelsen intet indeholder herom.
- 160 For det andet må det undersøges, hvorvidt der som hævdet af sagsøgerne er sket en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet. Det bemærkes indledningsvis, at i modsætning til, hvad sagsøgerne gør gældende, må det antages, at forpligtelsen til at overholde de finansielle betingelser i forbindelse med den pågældende investering, således som disse er angivet i beslutningen om tilkendelse af støtte, når henses til selve beskaffenheden af finansiel støtte fra Fællesskabet, i lighed med forpligtelsen til at gennemføre selve investeringen er udtryk for et af de afgørende tilsagn fra støttemodtagerens side, således at en sådan overholdelse er en forudsætning for fællesskabsstøtten.

51 Det bemærkes herefter, at støtteordningen i henhold til de fællesskabsretlige bestemmelser navnlig er baseret på, at støttemodtageren opfylder en række forpligtelser, der skaber en ret for støttemodtageren til at oppebære den pågældende støtte. Opfylder støttemodtageren ikke samtlige disse forpligtelser, kan Kommissionen i henhold til artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86 tage sine forpligtelser efter beslutningen om tilkendelse af støtte op til fornyet overvejelse. Kommissionen har herved i de omtvistede beslutninger anført, at »de væsentlige og forsætlige falske oplysninger i støttemodtagerens angivelser, på grundlag af hvilke den finansielle støtte er blevet tilkendt og udbetalt, må medføre, at grundlaget for beslutningen for tilkendelse og for udbetalingen bortfalder, [og] at de beskrevne uregelmæssigheder [jf. ovenfor, præmis 77], hvorved der er blevet fremlagt forkerte angivelser og regnskabsbilag, ligeledes er udtryk for en alvorlig tilsidesættelse af de betingelser for tilkendelse af den finansielle støtte og for udbetalingen heraf, som gælder i henhold til de fællesskabsretlige bestemmelser, herunder navnlig forordning nr. 4028/86, forordning nr. 970/87 om overgangsforanstaltninger og gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 4028/86 for så vidt angår omstrukturering og fornyelse af fiskerflåden, udvikling af akvakulturen og indretning af kystområderne, særlig artikel 1 og bilagene, for så vidt angår spørgsmålet om omkostningerne i forbindelse med investeringerne, og forordning nr. 1116/88 om gennemførelsesbestemmelser til beslutninger om støtte til projekter vedrørende fællesskabsforanstaltninger til forbedring og tilpasning af fiskeri- og akvakulturstukturerne samt til indretning af beskyttede havområder, særlig artikel 3, 4 og 5 og bilagene vedrørende anmodningen om og dokumentationen til støtte for udbetalingen, samt betingelserne i henhold til beslutningen om tilkendelse af støtten«. Kommissionen fastslog herefter, at »et fuldstændigt bortfald af den finansielle støtte under disse omstændigheder er en foranstaltning, der står i et rimeligt forhold til overtrædelsernes grovhed«.

162 Det bemærkes, at det fremgår af undersøgelsen af det første anbringende til støtte for annullationspåstandene, at det beløb for den pågældende investering, der blev angivet på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtten, ikke svarede til det beløb, der rent faktisk var blevet betalt på dette tidspunkt (jf. ovenfor, præmis 78-96), at det beløb for investeringen, der blev angivet på tidspunktet for anmodningen om udbetaling af støtten, heller ikke svarede til de omkostninger, der rent faktisk var blevet betalt på tidspunktet for gennemførelsen af den regnskabsmæssige undersøgelse (jf. ovenfor, præmis 97-111), og at sagsøgerne ikke udviste den mindste form for påpasselighed i forbindelse med kontrolundersøgelserne på stedet i marts 1990 (jf. ovenfor, præmis 113, 114 og 115).

163 Det må herefter fastslås, at tilsidesættelsen af de forpligtelser, der påhvilede sagsøgerne, var så alvorlig, at Kommissionen med rimelighed kunne anlægge det skøn, at enhver anden sanktion blandt de i artikel 44, stk. 1, i forordning nr. 4028/86 nævnte end støttens bortfald ville kunne være udtryk for en opfordring til sving, idet støtteansøgere ville blive fristet til at angive urealistisk høje beløb for investeringen i ansøgningen om støtte med henblik på at opnå en højere finansiel fællesskabsstøtte, hvilket der kun ville kunne gribes ind over for i form af en nedsættelse af støtten svarende til det i ansøgningen om tilkendelse af støtte for meget angivne beløb. Det er følgelig ikke blevet godtgjort, at der er sket nogen tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet.

164 Endelig bemærkes, at der ikke kan gives sagsøgerne medhold i, at Kommissionen har tilsidesat princippet om forbud mod forskelsbehandling. For det første er det ved undersøgelsen af de to første anbringender blevet fastslået, at sagsøgerne har gjort sig skyldige i alvorlige uregelmæssigheder i forbindelse med anvendelsen af de fællesskabsretlige bestemmelser, således at sagsøgerne ikke med føje kan gøre gældende, at der er sket en tilsidesættelse af princippet om forbud mod forskelsbehandling, idet sagsøgerne alene har gjort sig skyldige i mindre alvorlige uregelmæssigheder. Det bemærkes endvidere, at det er en forudsætning for, at der kan være sket en tilsidesættelse af det nævnte princip, at der har været tale om, at der uden objektiv begrundelse er blevet truffet bestemmelse om forskellige vilkår i situationer, der må sidestilles. Sagsøgerne har herved ikke angivet, hvorledes deres situation skulle kunne sidestilles med situationen for de modtagere af finansiel fællesskabsstøtte, der er omhandlet i den beretning fra Revisionsretten, som sagsøgerne henviser til. Endelig bemærkes, at Retten ikke kan foretage en undersøgelse af den art, som i beretningen er blevet foretaget af de pågældende tilfælde, med henblik på at afgøre, om de upræcise klagepunkter i de tilfælde, som sagsøgerne har henvist til, kan sidestilles med de uregelmæssigheder, som sagsøgerne har gjort sig skyldige i, og om der er grundlag for sådanne klagepunkter.

165 Det tredje og det fjerde anbringende må herefter forkastes.

Det femte, subsidiære og supplerende, anbringende: magtfordrejning

— Parternes argumenter

- 166 Sagsøgerne har gjort gældende, at Kommissionen har begået magtfordrejning derved, at den ved de omtvistede beslutninger har villet følge en henstilling, der er indeholdt i beretning nr. 3/93 fra Revisionsretten, og hvorefter der bør gribes ind overfor, at skibe bygget med støtte fra Fællesskabet hurtigt videresælges, hvad enten dette sker uden for eller inden for Fællesskabet. Sagsøgerne anfører herved, at sanktioner over for salg inden for Fællesskabet, som er fuldstændigt lovligt efter de gældende bestemmelser, kun vil kunne gennemføres efter udstedelsen af nye bestemmelser, der ændrer den gældende ordning.
- 167 Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgerne intet nærmere har anført til støtte for deres klagepunkter.

— Rettens bemærkninger

- 168 Det bemærkes, at begrebet magtfordrejning i fællesskabsretten har et klart afgrænset indhold, og at der ved magtfordrejning forstås, at en administrativ myndighed har anvendt sine beføjelser til at fremme et andet formål end det, der ligger til grund for beføjelserne. Det fremgår herved af fast retspraksis, at en beslutning kun kan anses for at udgøre magtfordrejning, når det på grundlag af objektive, relevante og samstemmende indicier må antages, at beslutningen er truffet for at forfølge andre formål end dem, der er angivet (jf. Rettens dom af 26.11.1991, sag T-146/89, Williams mod Revisionsretten, Sml. II, s. 1393, præmis 87 og 88, samt den heri angivne retspraksis).

- 169 Det er ved det af sagsøgerne til støtte for det femte anbringende anførte ikke blevet godtgjort, at Kommissionen har forfulgt et andet formål end at gribe ind over for de pågældende uregelmæssigheder i forbindelse med den fællesskabsretlige ordning vedrørende støtte til bygning af fiskerfartøjer. Den omstændighed, at alle sagsøgerne videresolgte deres skibe, og at Revisionsretten i en årlig beretning har foreslået en ændring af de pågældende regler med henblik på at forhindre et sådant videresalg, dokumenterer ikke, at Kommissionen har begået magtfordrejning som led i udøvelsen af sine beføjelser i henhold til den pågældende ordning med det formål at sanktionere videresalg.
- 170 Det må herefter fastslås, at sagsøgerne ikke har godtgjort, at Kommissionens egentlige formål var at sanktionere salget af de skibe, som Fællesskabet havde ydet støtte til bygningen af. Det femte anbringende må derfor forkastes.
- 171 Annullationspåstandene må herefter i det hele forkastes.

Erstatningspåstandene

Parternes anbringender og argumenter

Formaliteten

- 172 Kommissionen har påstået denne sag delvis afvist, for så vidt der er nedlagt påstand om erstatning svarende til den finansielle fællesskabsstøtte, der blev tilkendt ved beslutning C(89) 545/01 af 26. april 1989. Kommissionen anfører, at IPC har søgt at omgå søgsmålsordningen ved at anlægge en erstatnings sag på grundlag af

traktatens artikel 178 og artikel 215, stk. 2, idet sagsøgerens formål er det samme som det, sagsøgeren ville have kunnet søgt fremmet ved et passivitetssøgsmål på grundlag af traktatens artikel 175, stk. 3.

- 173 IPC har bestridt, at sagen for så vidt må afvises, idet retsvirkningerne i forbindelse med henholdsvis et passivitetssøgsmål og et erstatningssøgsmål ikke vil være de samme, og idet udbetalingen af den finansielle fællesskabsstøtte ikke er udtryk for en selvstændig beslutning i forhold til den beslutning om tilkendelse af finansiell støtte, som Kommissionen traf den 26. april 1989. Når Kommissionen træffer bestemmelse om udbetaling af en finansiell fællesskabsstøtte, er de formelle betingelser for, at der kan være tale om en beslutning, ikke opfyldt, og der er herved alene tale om en opfyldelsesforanstaltning, som ikke kan gøres til genstand for et passivitetssøgsmål.

Realiteten

— Retsstridig handlemåde

- 174 IPC har gjort gældende, at Kommissionen har handlet retsstridigt og udvist forsømmelighed under den administrative procedure forud for sagens anlæg. For det første undlod Kommissionen i perioden fra den 31. marts (kontrolundersøgelse på stedet) til den 8. juni 1993 (skrivelse fra Kommissionen) at handle i overensstemmelse med de gældende fællesskabsretlige bestemmelser, hvorefter den var forpligtet til enten at udbetale den finansielle fællesskabsstøtte eller at træffe bestemmelse om, at denne skulle suspenderes, nedsættes eller bortfalde. I den nævnte periode udbetalte Kommissionen hverken den finansielle fællesskabsstøtte eller iværksatte en af de i artikel 44 i forordning nr. 4028/86 nævnte procedurer.

- 175 Kommissionens optræden indebar, at sagsbehandlingen tog urimelig lang tid (jf. herved Domstolens dom af 25.5.1978, forenede sager 83/76, 4/77, 15/77 og 40/77, HNL mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 1209, og af 26.6.1990, sag C-152/88, Sofrimport mod Kommissionen, Sml. I, s. 2477), og at der skete en tilsidesættelse af en række af de principper, der er blevet henvist til til støtte for de annullationspåstande, som er blevet undersøgt ovenfor.
- 176 IPC bestrider, at selskabet lagde hindringer i vejen for Kommissionen i forbindelse med de pågældende kommissionseksaminationskontrolundersøgelse på stedet i marts 1990, og anfører, at et manglende samarbejde herved under alle omstændigheder ikke kan være hovedårsagen til, at Kommissionen tre år senere endnu ikke havde udbetalt den finansielle fællesskabsstøtte og heller ikke havde meddelt sagsøgeren, at der var sket en iværksættelse af en af de i artikel 44 i forordning nr. 4028/86 nævnte procedurer.
- 177 IPC anfægter endvidere grundlaget for det af Kommissionen anførte, hvorefter grunden til, at Kommissionen handlede på den nævnte måde, var, at den havde truffet en afgørelse om »foreløbig udsættelse« af udbetalingen af den finansielle fællesskabsstøtte, idet en sådan »foreløbig udsættelse« savner hjemmel. Følges Kommissionens opfattelse, vil dette være ensbetydende med, at der ikke længere er noget formål med proceduren i henhold til artikel 44 i forordning nr. 4028/86 vedrørende suspension af den pågældende støtte.
- 178 Hvad dernæst angår den procedure vedrørende støttens bortfald, som Kommissionen iværksatte ved skrivelse af 12. oktober 1993, gør IPC for det første gældende, at Kommissionen har anlagt en åbenbar fejlsvurdering ved at lægge resultaterne af den regnskabsmæssige undersøgelse til grund, idet sagsøgeren herved henviser til de argumenter, der er blevet fremført til støtte for de annullationspåstande, som er blevet undersøgt ovenfor.
- 179 For det andet gør IPC gældende, at Kommissionen ved at nægte selskabet aktindsigt tilsidesatte dets ret til at blive hørt. IPC anfører herved, at selskabet først fik aktindsigt efter anlægget af nærværende sag, og at der ikke blev givet fuld aktindsigt. Der er herved tale om en tilsidesættelse af den ret, som enhver borger har til

at gennemse, og få udleveret kopi af, dokumenter, som vedrører en sag, der angår den pågældende, og som ikke er fortrolige, idet Retten i dommen af 1. april 1993 (sag T-65/89, BPB Industries og British Gypsum mod Kommissionen, Sml. II, s. 389, præmis 30) har fastslået, at noget sådant er retsstridigt. Da samtlige de dokumenter, som Kommissionen forelagde sagsøgeren, efter at selskabet have fået lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger, viste sig at være ikke-fortrolige, er der herved tale om en kvalificeret tilsidesættelse af retten til kontradiktion. IPC anfører endelig, at visse af de dokumenter, som Kommissionen har fremlagt under retsforhandlingerne, ikke var indeholdt i den sag, som selskabet fik forelagt i forbindelse med, at det fik lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger.

- 180 Endelig gør IPC gældende, at de spanske myndigheder traf andre forholdsregler end Kommissionen, idet det endvidere klart blev tilkendegivet over for Kommissionen, at IPC havde krav på hele den tilkendte støtte, da det samlede beløb for de investeringer, der rent faktisk var blevet gennemført, oversteg de støtteberettigede udgifter, som Kommissionen havde lagt til grund. Det savnede grundlag for Kommissionen at træffe andre forholdsregler end de spanske myndigheder, navnlig når henses til det lange tidsrum, i hvilket Kommissionen forholdt sig passiv.
- 181 Kommissionen har heroverfor gjort gældende, at den ikke har udvist nogen forsømmelighed i sagen, og at dens handlemåde ikke kan anses for retsstridig efter de gældende bestemmelser og de generelle fællesskabsretlige principper.
- 182 Kommissionen anfører, at modtageren af en finansiel fællesskabsstøtte skal godtgøre, at de betingelser, der er knyttet til retten til at få støtten udbetalt, er opfyldt, før vedkommende kan stille krav om støttens udbetaling.
- 183 IPC har herved ikke dokumenteret, at der rent faktisk var sket betaling af de pågældende beløb i forbindelse med investeringen, hverken på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtte eller senere, og sagsøgeren har lagt hindringer i vejen for en kontrol fra Kommissionens side af selskabets

regnskaber. En sådan optræden må medføre, at det savner grundlag at udbetale støtten, ligesom den har gjort det ganske umuligt nærmere at tage stilling til de af sagsøgeren fremlagte bevisdokumenter, da der formentlig i mellemtiden er blevet foretaget ændringer i selskabets regnskaber, idet forholdet herudover har haft til følge, at de nationale myndigheder og Kommissionen anlagde forskellige opfattelser, således at det ikke var muligt at træffe en endelig beslutning hurtigere. Kommissionen gør herefter gældende, at den som den myndighed, der i givet fald skal nægte at udbetale beløb hidrørende fra offentlige midler, var forpligtet til som en retssikrende forholdsregel at træffe beslutning om en udsættelse af udbetalingen af den finansielle fællesskabsstøtte til sagsøgeren.

- 184 Hvad nærmere angår spørgsmålet om de hindringer, IPC har lagt i vejen for Kommissionens kontrol, og de uregelmæssigheder, der blev konstateret i revisionsrapporten, er der tale om alvorlige tilsidesættelser af de fællesskabsretlige bestemmelser, så meget mere når henses til, at den ret til at få udbetalt en støtte på det pågældende område, som de fællesskabsretlige bestemmelser fastlægger, »når [retten] vedrører en EF-støtteordning, der finansieres af offentlige midler og bygger på solidaritetsbegrebet, [skal] gøres betinget af, at den berettigedes ærlighed og troværdighed ikke kan betvivles« (jf. Domstolens dom af 27.10.1992, sag C-240/90, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 5383).
- 185 Det ses vanskeligt, hvorledes der skulle være sket en tilsidesættelse af de principper, som IPC har henvist til, når henses til, at de af sagsøgeren forelagte bevisdokumenter indeholdt forsætligt urigtige oplysninger.
- 186 Over for det af IPC anførte om, at Kommissionen ikke gav selskabet aktindsigt under proceduren forud for beslutningen om støttens bortfald, gør Kommissionen gældende, at den i overensstemmelse med kravene i artikel 7 i forordning nr. 1116/88 gav sagsøgeren lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger, før den indledte proceduren med henblik på støttens bortfald, nærmere bestemt ved skrivelserne af 8. juni, 12. oktober og 15. november 1993. Kommissionen anfører endvidere, at den ligeledes stillede samtlige dokumenter i sagsøgerens sag til rådighed for selskabet, bortset fra interne notitser. I øvrigt gav sagsøgeren lange og detaljerede svar som reaktion på henvendelserne fra Kommissionen, jf. herved

skrivelserne af 22. juli og 24. november 1993, ligesom tilfældet har været under retsforhandlingerne, hvilket godtgør, at Kommissionens meddelelser var tilstrækkelige til, at sagsøgeren kunne få kendskab til de forhold, der blev bebrejdet selskabet. Endelig har sagsøgeren i skrivelserne og under retsforhandlingerne fremført de samme argumenter, hvilket dokumenterer, at Kommissionen ikke kan have været i besiddelse af oplysninger, som var væsentligt forskellige fra dem, der var indeholdt i revisionsrapporten, som de spanske myndigheder allerede den 17. juni 1991 havde meddelt sagsøgeren.

- 187 Det fremgår heraf, at IPC sammenblander henholdsvis spørgsmålet om det formkrav i forbindelse med sagsbehandlingen, som høringen af den pågældende er udtryk for, og som opfyldes ved, at Kommissionen giver vedkommende meddelelse om de klagepunkter, som Kommissionen antager må lægges til grund, hvorefter den pågældende inden for en bestemt frist gives lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger, og spørgsmålet om adgang til samtlige dokumenter i Kommissionens besiddelse, herunder interne notitser i Kommissionen. Under alle omstændigheder baserede Kommissionen sig i forbindelse med proceduren med henblik på støttens bortfald på revisionsrapporten, der allerede blev meddelt sagsøgeren den 17. juni 1991.
- 188 Endelig må man spørge, hvorfor IPC undlod at kræve støtten udbetalt inden for det tidsrum, som sagsøgeren anfører åbenbart var for langt, og ventede til, at Kommissionen havde iværksat en procedure med henblik på bortfald af den finansielle fællesskabsstøtte, før selskabet anlagde nærværende sag (27.10.1993), når henses til, at sagsøgeren har gjort gældende, at der siden februar 1990, da anmodningen om udbetaling blev fremsat, har foreligget en forpligtelse til at udbetale støtten til selskabet.

— Skade

- 189 IPC har gjort gældende, at selskabet har lidt en skade, der er direkte, utvivlsom og alvorlig, og som kan dokumenteres og opgøres i penge, idet der herved for det første er tale om det omtvistede støttebeløb, som andrager 48 550 322 PTA, for det andet om de udgifter, sagsøgeren har måttet afholde under den administrative

procedure med henblik på at varetage sine interesser, nærmere bestemt 13 078 ECU, for det tredje om morarenter af støttebeløbet, nærmere bestemt 133 580 ECU, kreditomkostninger, nærmere bestemt 84 633 ECU, og den »risikopræmie«, som leverandørerne har opkrævet hos sagsøgeren, nærmere bestemt 173 151 ECU, og for det fjerde om en ikke-økonomisk skade, der er en følge af, at Kommissionens handlemåde har haft negative konsekvenser for sagsøgerens kommercielle stilling, og af det prestigetab, som selskabets administrerende direktør har lidt, idet det pågældende beløb kan ansættes til 25 000 ECU.

- 190 IPC begrundet den angivne morarentesats på 12% med henvisning til den lovbestemte rentesats i Spanien, hvortil bør lægges to procentpoint for at tage højde for en række objektive forhold. Hvad nærmere angår forhøjelsen af rentesatsen med to procentpoint anfører sagsøgeren, at der herved er tale om en sats, der fastsættes årligt i den spanske finanslov. Hvad nærmere angår spørgsmålet om renter i forbindelse med kreditomkostningerne anfører sagsøgeren, at denne udgiftspost skyldes manglende likviditet for så vidt angår betaling af regninger som led i bygningen af skibet samt den manglende udbetaling af den finansielle fællesskabsstøtte.
- 191 Endelig anfører IPC, at såfremt Kommissionen finder denne løsning hensigtsmæssig, vil udgifterne til juridisk bistand forud for sagens anlæg kunne medregnes ved fastsættelsen af sagens omkostninger, idet erstatningskravet da vil skulle nedsættes tilsvarende.
- 192 Kommissionen har heroverfor gjort gældende, at da fællesskabsstøtten er bortfaldet, savnes der grundlag for påstandene om betaling af erstatning for skade, der angiveligt skyldes den manglende udbetaling af støtte, som nærværende sag er genstand for. Det gælder herved, at der kun skal udbetales støtte, såfremt det dokumenteres over for Kommissionen, at de pågældende investeringer er blevet

gennemført, og at omkostningerne i forbindelse hermed er blevet betalt. Dokumenteres dette ikke, foreligger der ingen forpligtelse til at udbetale støtten. Under alle omstændigheder vil der kun kunne foreligge en forpligtelse til udbetaling fra tidspunktet for afsigelsen af Rettens dom.

- 193 Kommissionen bestrider endvidere, at IPC har lidt skade, idet Kommissionen har opfordret sagsøgeren til at fremlægge bevis herfor, ligesom Kommissionen har henvist til Rettens praksis på dette område. Kommissionen har dog forbeholdt sig ret til senere at tage nærmere stilling til spørgsmålet om skadens omfang, for det tilfælde, at Retten måtte antage, at de pågældende forhold gyldigt vil kunne dokumentere, at der er lidt en skade.
- 194 Endelig har Kommissionen rejst tvivl om den angivne rentesats samt anført, at man må undre sig over den form, som kreditomkostningerne angiveligt har haft i forhold til den pågældende bank, idet man må spørge, hvorfor IPC ikke har gjort brug af en sædvanlig kassekredit.

— Årsagssammenhæng

- 195 IPC har gjort gældende, at selskabet ikke alene har krav på at få udbetalt visse beløb som erstatning for den skade, Kommissionen har været årsag til, idet sagsøgeren anfører, at selskabet også har fremlagt konkret dokumentation for de enkelte beløb. Den pågældende skade er herved en direkte, snæver og uundgåelig følge af Kommissionens passivitet i henseende til de økonomiske forudsætninger for at kunne tage skibet »Escualo« i brug, udgifterne til juridisk bistand under den administrative procedure samt den ikke-økonomiske skade.
- 196 Hvad angår argumentet om et passivitetssøgsmaal gør IPC gældende, at dette argument uden vanskeligheder kan fremføres til støtte for den modsatte opfattelse, idet formålet med nærværende sag er at opnå erstatning, ikke alene for så vidt angår

støttebeløbet, men også for så vidt angår andre beløb, der har sammenhæng med den berettigede forventning om at få udbetalt fællesskabsstøtten, hvorved forholdet er det, at et passivitetssøgsmål alene kan føre til en dom, hvori det fastslås, at Kommissionen har gjort sig skyldig i en retsstridig passivitet, hvorimod der ikke vil kunne afsiges dom, hvorefter der foreligger en ret til erstatning.

- 197 Kommissionen har heroverfor gjort gældende, at der ikke kan være nogen årsags-sammenhæng mellem de omstændigheder, som IPC henviser til, og den skade, som selskabet hævder at have lidt, for så vidt sagsøgeren har lagt hindringer i vejen for Kommissionens kontrolundersøgelse, og sagsøgeren hverken har indbragt et passivitetssøgsmål eller opfordret Kommissionen til at træffe afgørelse før iværksættelsen af proceduren med henblik på støttens bortfald.
- 198 For en del af den angivelige skades vedkommende er det i øvrigt åbenbart, at der ikke foreligger nogen årsagssammenhæng. Hvad angår »risikopræmien« må det således antages, at de vanskeligheder for IPC, der lå til grund for, at selskabet måtte betale præmien, skyldtes de spanske myndigheders afgørelse om at nedsætte den nationale støtte og den omstændighed, at sagsøgeren måtte betale en skattegæld på grundlag af de virkelige værdier i selskabet, hvorimod forholdet ikke kan tilskrives nogen retsstridig forsinkelse fra Kommissionens side. Hvad angår den ikke-økonomiske skade må denne tilskrives sagsøgerens administrerende direktør selv og de spanske myndigheders indgriben. Hvad endelig angår spørgsmålet om udgifter til juridisk bistand kan kun de udgifter, der er afholdt i forbindelse med nærværende sag, i givet fald komme i betragtning.

Retten's bemærkninger

- 199 Det bemærkes, at det er uforholdsmæssigt at tage stilling til, om erstatningspåstandene kan realitetsbehandles, idet det må fastslås, at det fremgår af de faktiske omstændigheder, at Kommissionen ikke har handlet retsstridigt.

- 200 Det bemærkes herved for det første, at IPC fremsatte anmodningen om udbetaling af støtte den 22. februar 1990 (jf. ovenfor, præmis 24), at Kommissionen gennemførte en kontrolundersøgelse på stedet i perioden 25.-31. marts 1990, dvs. en måned senere (jf. ovenfor, præmis 25), og at Kommissionen som følge af sagsøgerens optræden i forbindelse med denne kontrolundersøgelse på stedet, som gjorde det umuligt at gennemføre kontrollen (jf. ovenfor, præmis 113, 114 og 115), anmodede om, at der blev gennemført en regnskabsmæssig undersøgelse, som blev foretaget i maj 1991 (jf. ovenfor, præmis 27), og hvoraf det fremgik, at de beløb, som sagsøgeren havde angivet som værende betalt, ikke var korrekte, hvilket gjaldt såvel på tidspunktet for fremsættelsen af anmodningen om udbetaling af støtte som på tidspunktet for gennemførelsen af den regnskabsmæssige undersøgelse (jf. ovenfor, præmis 78-112).
- 201 Det må herefter fastslås, at Kommissionen ikke handlede retsstridigt ved at antage, at IPC på tidspunktet for selskabets fremsættelse af anmodningen om udbetaling af støtte endnu ikke havde opfyldt sine forpligtelser i henhold til de fællesskabsretlige bestemmelser, således at Kommissionen ikke burde imødekomme anmodningen. Det bemærkes herved, at sagsøgeren undlod at rette nogen henvendelse til Kommissionen under forløbet af det tidsrum, som sagsøgeren nu gør gældende var for langt, hvilket enhver påpasselig støttemodtager, der mener at have opfyldt de forpligtelser i henhold til de fællesskabsretlige bestemmelser, som er knyttet til retten til at få udbetalt en tilkendt finansiel støtte, ville have gjort. Det fremgår således, at sagsøgeren aldrig efter sin anmodning om udbetaling af støtte den 22. februar 1990 rykkede Kommissionen eller opfordrede denne til at træffe afgørelse. IPC anlagde først nærværende sag efter formelt at være blevet underrettet om, at Kommissionen have iværksat en procedure med henblik på støttens bortfald.
- 202 Det bemærkes endvidere, at det anførte om, at der er sket en tilsidesættelse af retten til kontradiktion som følge af manglende fuldstændig aktindsigt i henseende til sagsakterne i Kommissionen i forbindelse med proceduren med henblik på bortfald af den finansielle støtte, er uden relevans for erstatningspåstandene, idet forholdet dog eventuelt vil kunne have betydning for spørgsmålet om lovligheden af den beslutning, som blev truffet efter denne procedure, dvs. beslutningen af 24. marts 1994, der således blev truffet efter anlægget af nærværende sag. Det bemærkes herved, at IPC ikke har rejst noget klagepunkt herom under det af

selskabet indbragte annullationssøgsmål (sag T-233/94), hvis behandling har godtgjort, at Kommissionen ikke handlede retsstridigt ved at beslutte, at den støtte, den havde tilkendt IPC, skulle bortfalde.

- 203 Det må følgelig fastslås, at Kommissionen ikke har gjort sig skyldig i noget retsstridigt forhold, som kan give anledning til et ansvar for Fællesskabet, hvilket gælder såvel beslutningen om ikke at udbetale støtten som beslutningen om at iværksætte proceduren med henblik på dennes bortfald.
- 204 Erstatningspåstandene kan herefter ikke tages til følge, hvorved det er ufornuddent at undersøge det af parterne anførte vedrørende spørgsmålene om skade og om årsagssammenhæng.

Sagens omkostninger

- 205 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. Sagsøgerne har tabt sagerne for så vidt angår såvel annullationspåstandene som erstatningspåstandene, og Kommissionen har nedlagt påstand om, at sagsøgerne tilpligtes at betale sagsomkostningerne, hvorfor sagsøgerne bør dømmes til at betale disse, herunder omkostningerne i forbindelse med sagen om foreløbige forholdsregler.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEEN (Fjerde Afdeling)

- 1) Kommissionen frifindes for annullationspåstandene i sagerne T-231/94, T-232/94, T-233/94 og T-234/94.
- 2) Kommissionen frifindes for erstatningspåstandene i sag T-551/93.
- 3) Sagsøgerne betaler sagsomkostningerne, herunder omkostningerne i forbindelse med sagen om foreløbige forholdsregler.

Lenaerts

Lindh

Potocki

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. april 1996.

H. Jung

K. Lenaerts

Justitssekretær

Afdelingsformand